

I will always wait for you, my child!

PHOTO PROJECT

Lilya Seitumerova has three sons who are political prisoners, Zera Suleimanova has two, and Nina Danilovich has a daughter. Dilyara Abdullayeva has been waiting for her two sons from captivity for eight years, and the mothers of Zevri Abseitov and Eldar Yakubov died while their children are behind bars. More than 20 funerals have already been held in Crimea for relatives who will never hug their loved ones again – they were separated by prison bars.

The Russian repressive system breaks the fates of men and women against whom it fabricates criminal cases for fictitious terrorism, espionage and sabotage. For years it has persecuted activists, journalists, human rights defenders, religious figures and ordinary people who have spoken out loudly against lawlessness, chauvinism and xenophobia. They have suffered detentions, intimidation and beatings, inhumane conditions in pre-trial detention facilities, simulated investigations and trials, harsh sentences for nothing and sentences to colonies hundreds – if not thousands – of kilometres away from home.

But the victims of this powerful and unpunished repressive machine are also the closest people to political prisoners – their parents, spouses and children. The Russian authorities steal years of their lives, depriving them of the simplest and most precious daily joys – breakfasts and dinners together, conversations about their day, smiles, hugs and phone calls.

According to the Mission of the Permanent Representative of the President of Ukraine in the Autonomous Republic of Crimea, there are 219 political prisoners, 133 of which are Crimean Tatars, and 244 are minor children who are growing up without a father in the family.

The photo project “I will always wait for you, my child!” is dedicated to the 80th anniversary of the Crimean Tatar deportation and was created to tell the stories of those whose hearts have been broken, whose health has been undermined, and whose peace has been taken away because modern Russia is alien to the concepts of justice and freedom. Each woman in the photos is a mother of a political prisoner whose life stopped the moment her child was taken away by security forces.

These are stories of deep pain and injustice, of boundless love for one's family, land and people. About faith in the victory of good.

*Photos: Halid Aydin, Bilal Zincirli
Stories: Fera Beyan, Zekiye Alimova*

Daima bekleyeceğim, balam!

FOTOĞRAF SERGİSİ

Lilya Seyitumerova'nın siyasî mahkûm olan üç oğlu, Zera Suleymanova'nın iki oğlu ve Nina Daniloviç'in bir kızı var. Dilâra Abdullayeva sekiz yıldır iki oğlunun esirlikten kurtulmasını bekliyor; Zevri Abseitov ve Eldar Yakubov'un anneleri ise çocuklarına kavuşamadılar... Oğulları cezaevindeyken hayatlarını kaybettiler. Sevdiklerine bir daha asla sarılamayacak olan akrabalar için Kırım'da şimdiden 20'den fazla cenaze töreni düzenlendi...

Rus baskılama sistemi hayalî terörizm, ajanlık ve sabotaj suçlamalarıyla haklarında ceza davaları açtığı kadın ve erkeklerin geleceğini karartıyor. Yıllardır aktivistlere, gazetecilere, insan hakları savunucularına, din adamlarına ve hukuksuzluğa, şovenizme ve yabancı düşmanlığına karşı sesini yükselten sıradan insanlara zulmetmektedir. Bu insanlar gözaltılara, gözdağı ve dayaklara, gözaltı merkezlerindeki insanlık dışı koşullara, göstermelik soruşturma ve yargılamalara, yok yere verilen ağır cezalara ve evlerinden yüzlerce, hatta binlerce kilometre uzaktaki cezaevlerine gönderilme cezalarına maruz kaldılar.

Ancak bu güçlü ve yaptığı yanına kâr kalan baskıcı sistemin mağdurları aynı zamanda siyasî mahkûmların en yakınları olan anne babaları, eşleri ve çocuklarıdır. Rus yetkililer bu insanların hayatlarından yıllar çalarak onları birlikte yapılan kahvaltılar ve yenen akşam yemekleri, günün nasıl geçtiğine dair sohbetler, gülümsemeler, kucaklaşmalar ve telefon görüşmeleri gibi en basit ve en değerli günlük mutluluklardan mahrum bırakıyor...

Ukrayna Cumhurbaşkanlığı Kırım Temsilciliği'ne göre, şu anda Kırım'daki siyasi tutuklular listesinde 219 kişi bulunuyor. Bunlardan 133'ü Kırım Tatarı. 244 reşit olmayan çocuk babasız büyüyor.

Kırım sürgününün 80. Yılında, «Daima bekleyeceğim, balam!» adlı fotoğraf sergisi projesi, modern Rusya'nın adalet ve özgürlük kavramlarına yabancı olması nedeniyle kalpleri kırılan, sağlıkları bozulan ve huzurları ellerinden alınanların hikâyelerini anlatmak için hazırlandı. Fotoğraflardaki her bir kadın, çocuğu güvenlik güçleri tarafından elinden alındığı anda hayatı durmuş bir siyasî mahkûm annesidir.

Bunlar büyük acı ve adaletsizlikler, ailenize, vatanınıza ve halkınıza duyduğunuz sınırsız sevgi hakkındaki hikayelerdir. İyiliğin zaferine olan inanç hakkında hikâyeler...

Fotoğraflar: Halid Aydın, Bilal Zincirli

Hikayeler: Zekiye Alimova, Fera Beyan

Zelikha Abkhairova, 71 years old, mother of Arsen Abkhairov
Oktyabrske village, Krasnohvardiyskiy District
Her son was sentenced to 13 years' imprisonment in a strict regime colony

There has never been
any reason to be ashamed
of his actions

Zeliha Abhairova, 71 yaşında, Arsen Abhairov'un annesi
Qurman, Alabaş Qoñrat köyü / Oktabr köyü, Krasnogvardeysk ilçesi
Oğlu Rusya'da 13 yıl yüksek güvenlikli cezaevinde hapis cezasına çarptırıldı

Hiçbir zaman yaptıklarından
utanmadım

In the early morning of February 14, 2019, Zelikha could not fully comprehend what was happening in her house. Why had the Russian security services come here to search and how could they accuse her son Arsen of terrorism? All of Zelikha's thoughts returned to her terrified grandchildren. Because she was afraid for them, her blood pressure rose and she had a hypertensive crisis. Despite the danger to her health, the law enforcers did not let the medical staff see Zelikha for a long time, and Arsen kept rushing from his mother to the investigator and back again. The investigator forced him to sign the protocol – and Arsen did. All he wanted was for the law enforcers to leave the house as soon as possible and for the doctors to help his mother.

Zelikha often recalls her sons' childhood. In 1993, she returned to Crimea from Uzbekistan, where the Soviet authorities had deported her family in 1944. The mid-90s was a difficult time. There was no work for Crimean Tatars on the peninsula, there was not enough money for anything. Zelikha's mother-in-law saved the situation by giving her a cow and a calf. Thanks to them, the family received a small income from the sale of dairy products for many years.

Zelikha remembers her son with a smile as a very independent boy who studied well, bought his own lunches and sometimes even toys. She never worried about what kind of person Arsen would grow up to be, even then he was a great support for her. The only thing that worried Zelikha was whether their sons would pass on to their father's taste for alcohol, because of which they separated back in the 90s. But Arsen found himself and the meaning of his existence in Islam, began to read namaz and

married a religious girl. Arsen and Azize had two children – a boy and a girl. For Zelikha, her grandchildren are a real happiness; she has been taking care of them with great love since their birth and now, while her son is in a Russian prison, she is helping Azize to raise them.

Zelikha never once, not for a second, doubted that Arsen was innocent. "He has done nothing but good to people, she says with certainty. – There was never a single reason to be ashamed of his actions", On October 31, 2020, a few days before the verdict, she went out with a solitary picket in her home village. She stuck Arsen's photo on a placard and wrote: "My son is not a terrorist". The police detained Zelikha for this and drew up a report on administrative violation of the picketing order. The court found the woman guilty and fined her 10,000 roubles [~\$116] – almost her entire pension.

On November 3, 2020, a Russian court sentenced Arsen Abkhairov to 13 years in a strict regime colony. He is now in Ulan-Ude Penal Colony No. 8 – almost seven thousand kilometres away from Crimea and his family. This year, the political prisoner will turn 39 years old, five of which he has already spent in captivity.

Zelikha continues to work as a cleaner at the Crimean Engineering and Pedagogical University in Simferopol and believes that she will soon see Arsen free. She says her son always tries to cheer her up in letters. He writes to her not to lose hope: "Mum, we will meet again at our home by the will of the Almighty". And Zelikha is absolutely sure that they will.

Zeliha, 14 Şubat 2019 sabahı erken saatlerde kendi evinde neler olduğunun tam farkına varamıyordu. Neden Rus güvenlik güçleri burayı basıyor, neden oğlu Arsen'i terörizmle suçluyorlar? O an Zeliha'nın aklı dehşete kapılmış torunlarındaydı. Torunlar için duyduğu korkudan tansiyonu yükselmiş, hipertansif kriz geçirmişti. Sağlığı tehlikede olmasına rağmen kolluk kuvvetleri doktorların Zeliha'yı ziyaret etmesini engellediler. Oğlu Arsen ise bir annesinin, bir savcının yanına koşup durdu. Savcı onu protokolü imzalamaya zorluyordu, Arsen de sonunda imzaladı, çünkü tek istediği kolluk kuvvetlerinin bir an önce evlerini terk etmesi ve doktorların annesine yardım etmesiydi.

Zeliha sıklıkla oğullarının çocukluğunu anıyor. 1993 yılında, Sovyet yetkililerin 1944 yılında ailesini sürgün ettiği Özbekistan'dan Kırım'a döndü. 90'lar çok kolay zamanlar değildi. Yarımada Kırım Tatarları için iş yoktu, para hiçbir şeye yetmiyordu. Ama Zeliha'nın kayınvalidesi ona bir inek ve bir buzağı hediye ederek durumlarını kurtardı. Onların sayesinde aile uzun yıllar boyunca süt ürünleri satarak küçük de olsa gelir elde edebiliyordu.

Zeliha, oğlunun derslerine iyi çalışan, öğle yemeklerini ve hatta bazen oyuncaklarını bile kendi satın alan çok bağımsız bir çocuk olduğunu gülümseyerek hatırlıyor. Arsen'in büyüünce nasıl bir insan olacağı konusunda hiç endişelenmedi, çünkü o zamanlar bile oğlu ona büyük destek oluyordu. Fakat babalarının 90'larda ayrılmalarına neden olan alkol düşkünlüğünün oğullarına miras kalıp kalmayacağından çok endişeleniyordu. Oysa Arsen kendini ve varoluşunun anlamını İslâm'da bulmuş, namaz kılmaya başlamış ve imanı güçlü bir kızla evlenmişti. Arsen ile Azize'nin biri kız

biri erkek iki çocukları dünyaya geldi. Zeliha için torunları gerçek bir mutluluk; doğumlarından beri onlara büyük bir sevgiyle bakıyor ve şimdi oğlu bir Rus hapishanesindeyken Azize'nin onları büyütmesine yardımcı oluyor.

Zeliha, Arsen'in suçsuz olduğundan bir an bile şüphe etmedi. Emin bir şekilde «İnsanlara iyilikten başka bir şey yaptığı yok. Hiçbir zaman yaptıklarından utanmadım» diye anlatıyor kadın. 31 Ekim 2020'de, mahkeme kararından birkaç gün önce, doğduğu köyde tek başına bir protesto eylemi yaptı. Arsen'in fotoğrafını bir postere yapıştırıp üzerine «Benim oğlum terörist değil» yazdı. Bu nedenle polis Zeliha'yı gözaltına alarak protesto gösterisi prosedürünün idarî olarak ihlal edildiğine dair bir tutanak hazırladı. Mahkeme kadını suçlu bulup 10.000 ruble [~116\$] para cezasına çarptırdı ki bu neredeyse emekli maaşının tamamı demektir.

3 Kasım 2020'de Arsen Abhairov, Rus mahkemesi tarafından maksimum güvenli bir cezaevinde 13 yıl hapis cezasına mahkûm edildi. Şimdi de Kırım'dan ve ailesinden neredeyse yedi bin kilometre uzakta, Ulan-Ude şehrindeki 8 numaralı cezaevinde tutuluyor. Bu yıl 39 yaşına girecek olan siyasî mahkûm, bu sürenin beş yılını esaret altında geçirdi.

Zeliha, Akmescit'teki Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi'nde temizlikçi olarak çalışmaya devam ediyor ve yakında Arsen'in serbest kalacağına inanıyor. Oğlunun onu her zaman mektuplarla neşelendirmeye çalıştığını söylüyor. Umudunu kaybetmesin diye ona «Annem, Allah'ın izniyle evimizde tekrar buluşacağız» diye yazıyor. Zeliha da buna tüm kalbiyle inanıyor.

Venera Mustafaeva, 58 years old, mother of Server Mustafaev
Bakhchysarai city

Her son was sentenced to 14 years' imprisonment in a strict regime colony

**In my dreams, I see how
my son is coming back**

Venera Mustafayeva, 58 yaşında, Server Mustafayevin annesi
Bahçesaray / Bağçasaray

Oğlu Rusya'da 14 yıl yüksek güvenliklı cezaevinde hapis cezasına çarptırıldı

**Rüyalarımnda oğlumu
görüyorum**

Server Mustafayev was sentenced to 14 years in prison. A citizen journalist, human rights defender, and father of four children. Venera often cries and thinks about the fact that somewhere far behind the bars of a Russian prison, her freedom-loving and honest son continues to help people, fighting for the rights of his fellow inmates, writing complaints and seeking their protection. Server's perseverance helps Venera to hold on and believe that goodness and justice will win in the end.

But then she recalls how, in the early hours of May 22, 2018, unknown men in camouflage and black masks broke into their home. They immediately threw Server on the floor in front of the family. Venera tried to defend her son: "Why are you hurting him? He's not resisting!". But the enforcers paid no attention to her cries. She followed them all the time and still remembers that the masked men moved around the clean, bright house without taking off their boots. The FSS officers did not find anything in the Mustafayevs' possession that could confirm Server's involvement in terrorist activities, but arrested him anyway.

Venera's family returned to Crimea when her son Server was three years old and her daughter Susanna was one year old.

She talks about her children with pride: both of them were excellent students, never caused any trouble, and relatives and acquaintances always spoke about the Mustafayevs with respect. When Server was arrested, his college teacher did not believe the terrorism charges and wrote an excellent reference for the court.

But none of the kind words of Server's loved ones about him, nor Venera's solitary picket in Bakhchysarai on the day before her son was sentenced, had any effect on the long prison term that the Russian court imposed on him. On September 16, 2020, journalist and human rights defender Server Mustafayev was sentenced to 14 years in a strict regime colony. Now he is in penal colony No. 1 in the Tambov region – 1.5 thousand kilometres away from his native home. In total, Server has spent six years in prison, he has recently turned 38.

The room in the Mustafayevs' house, which still remembers that terrible search, is always filled with flowers. Friends, acquaintances and neighbours bring them – they, like his mother, believe in Server's innocence. Venera never leaves her son's portrait and dreams of his return.

Yurttaş gazeteci, insan hakları savunucusu, dört çocuk babası Server Mustafayev için verilen ceza, hapiste 14 yıl. Venera sık sık ağlayarak bir Rus hapisanesinin kafesinde uzak bir yerde özgürlüğüne düşkün ve dürüst oğlunun insanlara yardım etmeye devam ettiğini, mahkûm arkadaşlarının hakları için mücadele ettiğini, şikâyetler yazdığını ve onların korunmasına çalıştığını düşünüyor. Server'in yorulmak bilmezliği Venera'nın dayanmasına ve sonunda iyiliğin ve adaletin kazanacağına inanmasına yardımcı oluyor.

Ancak ardından, 22 Mayıs 2018'in erken saatlerinde, kamuflajlı ve siyah maskeli, kimliği belirsiz adamların evlerine nasıl girdiğini hatırlıyor. Server'i hemen ailenin önünde yere yatırdılar. Venera oğlunu savunmaya çalışıyordu, «Neden canını yakıyorsunuz? O zaten karşılık vermiyor!» diyordu. Fakat zorbalara onun çığlıklarına aldırmış etmiyordu. Hâlâ daha onların peşinden nasıl gittiğini, bu maskeli adamların botlarını çıkarmadan temiz, pırıl pırıl evin içinde nasıl dolaştıklarını hatırlıyor. Federal Güvenlik Servisi görevlileri Mustafayev'lerin evinde Server'in terörist faaliyetlere karıştığını doğrulayacak hiçbir şey bulamamalarına rağmen yine de onu tutukladılar.

Venera'nın ailesi, oğulları Server üç, kızları Susanna ise bir yaşındayken Kırım'a döndü. Çocuklarını gururla anlatıyor; ikisi de çok iyi öğrencilerdi, hiç sorun çıkarmazlardı, akrabaları ve tanıdıkları Mustafayevler'e hep saygı duyarlardı. Server tutuklandığında, üniversitedeki hocası terörizm suçlamalarına inanmadı ve eski öğrencisine mahkeme için mükemmel bir referans yazdı.

Oysa ne Server'in yakınlarının onun hakkında söylediği iyi sözler ne de Venera'nın oğlunun mahkûmiyetinin arifesinde Bahçesaray'da tek başına yaptığı protesto eylemi, Rus mahkemesinin ona verdiği ağır hapis cezası üzerinde herhangi bir etki yarattı. 16 Eylül 2020 tarihinde, gazeteci ve insan hakları savunucusu Server Mustafayev maksimum güvenli bir cezaevinde 14 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Şimdi evinden 1.500 kilometre uzakta, Tambov vilâyetindeki 1 numaralı cezaevinde tutuluyor. Toplam altı yılını cezaevinde geçiren Server, yakın zamanda 38 yaşına girdi.

Mustafayevlerin evindeki o korkunç aramanın izlerini hâlâ taşıyan oda her zaman çiçeklerle dolu. Dostları, tanıdıkları ve komşuları hep çiçek getirir, onlar da annesi gibi Server'in masumiyetine inanıyorlar. Venera ise oğlunun portresini hiç elinden bırakmıyor ve rüyalarında bile onun dönüşünü görüyor.

Zarema Mamutova, 69 years old, mother of Enver Mamutov
Bakhchysarai city

Her son was sentenced to 16 years and 9 months of imprisonment in a strict regime colony

**My son has been and
continues to be my support**

Zarema Mamutova, 69 yaşında, Enver Mamutov'un annesi
Bahçesaray / Bağçasaray

Oğlu Rusya'da 16 yıl ve 9 ay yüksek güvenliikli cezaevinde hapis cezasına
çarptırıldı

**Oğlum hep benim
desteğim**

Аллах сизлерни
кябүштырсын ве

эки дюнъяда бахтлы
этсин!

When Enver, Zarema's only son, was 18 years old, he moved from Uzbekistan, where the family had been deported by the Soviet authorities, to live in Crimea with his mother's parents. Together they did everything to settle in their native land for good – they built a house with their own efforts, and while there was no house, they slept directly under the open sky on slate and boards.

Even then, Enver found himself in Islam, began to fast and read namaz, studied Muslim sacred texts more deeply and shared his knowledge with his mother. For Zarema, her son became a guide to religion and a support on the spiritual path. He was always close to her, took care of her, and when he got married he invited mum to live together with his wife Aliye and her grandchildren in one house. Zarema remembers with warmth and love that happy time, which, alas, did not last long.

On May 12, 2016, unknown people in camouflage with automatic rifles broke the front door of Enver Mamutov's house and broke into the house, scaring the still sleepy owners. The children were crying with fear, and one of the granddaughters hid in a cupboard. Zarema herself was not frightened at the time, but on the contrary became angry and started cursing the law enforcers who were rummaging through the Mamutovs' belongings all over the house.

After the search, the law enforcers took Enver to an unknown destination and for four days his family did not know where he was or what condition he was in. Later, when her son was accused of terrorism and started his trial, Zarema came to every hearing to support him and show everyone that her son was innocent. Convoys in Russian courts forbid any contact between relatives and prisoners, but one day Zarema did manage to kiss her son's hand. Enver kissed her hand in return.

After her son's arrest, Zarema and his wife Aliye went out with solitary pickets. Mamutov's mother had a huge placard with the inscription "My son is not a terrorist. What are 17 years for?". That day the police detained both Zarema and her daughter-in-law. They were taken to the police station but were not charged with any offence. "I hoped for three years that justice would prevail. But they won't let him go. What should I do?" – Zarema said at the time.

On December 24, 2018, a Russian court sentenced Enver Mamutov to 17 years' imprisonment in a strict regime colony, but in 2019, the Russian Supreme Court reviewed the case on appeal and reduced his sentence by three months. Now the political prisoner is being held in penal colony No. 11 in Stavropol Krai – 800 kilometres away from Bakhchysarai, where his family lives: his mother, wife and five children. Enver has spent eight of his 49 years in detention.

Zarema'nın tek oğlu Enver 18 yaşındayken, ailesinin Sovyet yetkililer tarafından sürgün edildiği Özbekistan'dan annesinin ebeveynleriyle birlikte Kırım'da yaşamaya gelmiş. Hep birlikte memleketlerinde kök salmak için ellerinden geleni yapmışlar, kendi çabalarıyla bir ev inşaat etmişler ve o ev daha yokken açık havada tahtaların üzerinde uyumuşlar.

Daha o zaman Enver kendini İslâm'ın içinde bulmuş, oruç tutmaya ve namaz kılmaya başlamış, Müslümanlar için kutsal olan metinleri daha derinlemesine incelemiş ve bilgilerini annesiyle paylaşmıştı. Zarema için oğlu din rehberi ve manevî yolda bir destek oldu. Her zaman onun yanındaydı, onunla ilgileniyordu ve evlendiğinde annesini eşi Aliye ve torunlarıyla birlikte aynı evde yaşamaya davet etti. Zarema, uzun sürmeyen o mutlu zamanı sıcaklık ve şefkatle hatırlıyor.

12 Mayıs 2016 tarihinde, kamuflajlı ve ellerinde tüfekler bulunan kimliği belirsiz kişiler Enver Mamutov'un evinin ön kapısını kırarak içeri girmiş ve hâlâ uykuda olan ev sahiplerini korkutmuşlardı. Çocuklar korkudan ağlıyor, torunlardan biri de bir dolaba saklanıyordu. Zarema ise o sırada korkmamış, aksine öfkelenmiş ve Mamutov'ların eşyalarını didik didik eden kolluk kuvvetlerine lanet okumaya başlamıştı.

Aramanın ardından kolluk kuvvetleri Enver'i bilinmeyen bir yere götürdü ve dört gün boyunca yakınları nerede olduğunu ve

ne durumda olduğunu bilmiyordu. Sonrasında oğlu terörizmle suçlanıp yargılanmaya başladığında Zarema onu desteklemek ve oğlunun masum olduğunu herkese göstermek için her duruşmaya geliyordu. Rus mahkemelerindeki gardiyanlar akrabalar ve mahkûmlar arasında herhangi bir teması yasaklıyordu, ama bir gün Zarema oğlunun elini öpmeyi başardı. Enver de hemen karşılığında onun elini öptü.

Oğlunun tutuklanmasının ardından Zarema ve gelini Aliye tek kişilik protesto eylemi yapıyorlardı. Mamutov'un annesi elinde «Benim oğlum terörist değil. Niçin 17 yıl?» yazılı büyük bir pankart taşıyordu. O gün polis hem Zarema'yı hem de gelinini gözaltına aldı. Karakola götürüldüler, ancak herhangi bir suçla suçlanmadılar. Zarema o zamanlar «Üç yıldır adaletin yerini bulmasını umuyordum. Ama serbest bırakmıyorlar. Ben ne yapabilirim ki?» demişti.

24 Aralık 2018 tarihinde Rus mahkemesi Enver Mamutov'u maksimum güvenli bir cezaevinde 17 yıl hapis cezasına çarptırdı, 2019 yılında ise Rusya Yüksek Mahkemesi temyizdeki davayı gözden geçirdi ve cezayı üç ay indirdi. Şimdi siyasî mahkûm, annesi, eşi ve beş çocuğundan oluşan ailesinin yaşadığı Bahçesaray'dan 800 kilometre uzaklıktaki Stavropol Krayı'nda bulunan 11 numaralı cezaevinde tutuluyor. Enver 49 yılın sekizini hapiste geçirdi.

Zore Emiruseinova, 70 years old, mother of Rustem Emiruseinov
Oktyabrske village, Krasnogvardiyskiy District
Her son was sentenced to 17 years in a strict regime colony

**My son's way is to serve
people through faith
and truth**

Zore Emiruseyinova, 70 yaşında, Rüstem Emiruseyinov'un annesi
Qurman, Büyük Onlar qasabası / Oktabr köyü, Krasnogvardeysk ilçesi
Oğlu Rusya'da 17 yıl yüksek güvenlikli cezaevinde hapis cezasına çarptırıldı

**Oğlumun yolu insanlara
iman ve hakikat yoluyla
hizmet etmektir**

In the late 1980s, Zore Emiruseinova fought for the right of Crimean Tatars to return from deportation to their homeland, Crimea. Together with like-minded people, she went out to actions, rallies and pickets. And when they achieved their goal, the Emiruseinov family settled in the village of Buyuk-Onlar (Oktyabrskoe village, Krasnohvardiyskiy District), where Zore and her husband Reshat helped to open a mosque and a national school.

From childhood, the Emiruseinovs taught their son and daughter to love and respect their people, homeland and religion, and brought them up to be conscious people with a civil position. Therefore, it is natural that when the Russian security forces began to imprison Crimean Tatars, Rustem went to court hearings and pickets to support the innocent. And later, alas, he himself became a political prisoner.

Zore says that Rustem never passed by other people's misfortune even as a child. He has always been an independent boy. In the difficult 1990s, he helped his family by picking fruit to sell in the yard. Later he graduated from a private men's lyceum in Crimea and entered Istanbul University to study history. Zore remembers that time with warmth and joy. In contrast to the search and arrest of her son.

On the cold morning of February 14, 2019, armed men broke into the Emiruseinovs' house and began to search the rooms, not allowing the owners to wake up and carefully read the court order. News of the law enforcers' raid quickly spread across Crimea and neighbours, relatives and acquaintances gathered outside. Many came from other cities to support the Emiruseinov family. Zore's blood pressure rose from fright and anxiety, but the law enforcers refused to let the ambulance doctors see her for a long time. Although the medical staff prescribed bed rest

for the woman, she nevertheless came out to see her son as the FSS officers were taking him away from the house.

The day before the announcement of the verdict of the Red Guard group of political prisoners, Zore, like the mothers of other defendants in the case, went out with a solitary picket on the motorway from Simferopol to Dzhankoi. So she wanted to attract more attention of the peninsula residents to the fate of Rustem. On the placard she wrote: "My son is not a terrorist". On that day, the police came to her and demanded that she hand over the placard and go with them to the police station. Zore became nervous and her blood pressure rose. The woman was called an ambulance and taken to the hospital under the escort of law enforcers. Zore never got to see the verdict of Rustem, she was in the hospital when learnt how many years her son had been sentenced to behind bars. At that moment something broke inside her.

For two years after his detention in Crimea, Rustem Emiruseinov was imprisoned in Balashov, Saratov region of Russia, about 1,300 kilometres away from his home and family – his wife and three children. On November 3, 2020, a Russian court sentenced him to 17 years in a strict regime colony. Rustem is now 45 years old, five of which he has spent behind the bars. "My son's way is to serve people through faith in the Almighty and truth. And this faith gives us the strength to fight for the freedom of our children", says Rustem's mother. Now he has been transferred to another colony – in the town of Bezhetsk in the Tver region.

For Zore, her son's imprisonment is a serious challenge. When Rustem was diagnosed with diabetes, this news also affected her health. Several years ago, the woman was diagnosed with a malignant tumour, the surgery was successful, but the threat of recurrence remains. Zore is most worried about Rustem, who is not receiving treatment in prison.

1980'lerin sonunda Zöre Emiruseinova, Kırım Tatarlarının sürgünden anavatanları Kırım'a dönme hakkı için mücadele etti. Kendisi gibi düşünen insanlarla birlikte protestolara, mitinglere ve grevlere katıldı. Başarıya ulaştıklarında Emiruseinov ailesi Büyük Onlar kasabasına (Oktâbr köyü, Krsnogvardeysk ilçesi) yerleşti ve burada Zöre, eşi Reşat ile bir cami ve bir millî mektep açılmasına yardımcı oldu.

Emiruseinovlar, küçüklüklerinden itibaren oğullarına ve kızlarına milletlerine, vatanlarına ve dinlerine karşı sevgi ve saygı aşılıyarak onları medenî bir duruşa sahip bilinçli insanlar olarak yetiştirdiler. Dolayısıyla, Rus kolluk kuvvetleri Kırım Tatarlarını hapsedmeye başladığında Rüstem'in masum insanları desteklemek için duruşmalara ve protestolara katılması çok doğaldı. Fakat daha sonra, ne yazık ki, kendisi de siyasî mahkûm oldu.

Zöre, Rüstem'in çocukken bile başkasının yaşadığı talihsizliği asla es geçmediğini anlatıyor. Her zaman bağımsız bir çocuktu. Zorlu 1990'lı yıllarda bahçede meyve toplayıp satarak ailesine yardım etti. Daha sonra Kırım'da özel bir erkek lisesinden mezun olup tarih okumak üzere İstanbul Üniversitesi'ne girdi. Zöre, o dönemi oğlunun aranması ve tutuklanmasının aksine sıcaklık ve sevinçle hatırlıyor.

Silahlı şahıslar soğuk 14 Şubat 2019 sabahında Emiruseinovların evine girerek odaları aramaya başlamış, ev sahiplerinin uyanmasını ve mahkeme kararını dikkatlice okumasını engellemişlerdi. Kolluk kuvvetlerinin saldırısı ile ilgili haberler Kırım'da hızla yayılmış ve komşular, akrabalar ve tanıdıklar sokakta toplanmışlardı. Emirusein ailesine destek olmak için diğer şehirlerden çok sayıda insan geldi. Zöre'nin korku ve endişeden tansiyonu çıktı, ancak kolluk kuvvetleri acil yardım doktorlarının onu muayene etmesine uzun süre izin vermedi. Doktorlar kadına yatarak istirahat önermiş olsa da, Federal

Güvenlik Servisi görevlileri oğlunu evden götürürken kadın yine de oğlunu görmek için dışarı çıktı.

Siyasî mahkûmlardan oluşan «Krasnogvardeyskiy grubu» hakkındaki kararın açıklanmasının arifesinde Zöre, davadaki diğer sanıkların anneleri gibi Akmescit'ten Canköy'e giden otoyolda tek başına protesto eylemi yaptı. Yarımada sakinlerinin dikkatini Rüstem'in kaderine daha fazla çekmek istedi. Posterin üzerine «Benim oğlum terörist değil» yazdı. O gün polisler yanına gelerek posterini teslim etmesini ve onlarla birlikte karakola gitmesini istedi. Zöre heyecanlandı ve tansiyonu çıktı. Ambulans çağırarak kolluk kuvvetleri eşliğinde hastaneye götürdüler. Zöre, Rüstem'in duruşmasına katılmadı, oğlunun kaç yıl hapse mahkûm edildiğini öğrendiğinde hastanedeydi. O anda içinde bir şeyler parçalandı.

Rüstem Emiruseinov, Kırım'dan nakledildikten sonra iki yıl boyunca Saratov vilâyetindeki Balaşov şehrinde, evinden ve ailesinden, eşi ve üç çocuğundan yaklaşık 1.300 kilometre uzakta tutuklu kaldı. 3 Kasım 2020 tarihinde Rus mahkemesi onu maksimum güvenli bir cezaevinde 17 yıl hapis cezasına çarptırdı. Rüstem şu anda 45 yaşında ve bu sürenin beş yılını demir parmaklıkların gerisinde geçirdi. Rüstem'in annesi, «Oğlumun yolu Allah'a ve hakikate imanla insanlara hizmet etmektir. Bu inanç bize çocuklarımızın özgürlüğü için mücadele etme gücü veriyor» diyor. Şimdi başka bir cezaevine, Tver vilâyeti, Bejetsk şehrine nakledildi.

Zöre için oğlunun hapse atılması ciddi bir işkence. Rüstem'e diyabet teşhisi konulduğunda, bu haber onun sağlığını da etkiledi. Birkaç yıl önce kadına kötü huylu bir tümör teşhisi kondu; ameliyat başarılı geçti, ancak hastalığın tekrarlama tehdidi devam ediyor. Zöre ise en çok cezaevinde tedavi görmeyen Rüstem için endişeleniyor.

Ilyara Karimova, 69 years old, mother of Farkhod Bazarov and Alim Karimov
Simferopol city

Her sons were sentenced to 15 and 13 years of imprisonment in a strict
regime colony

**Without my sons, I was left
without support**

İliara Karimova, 69 yaşında, Farhod Bazarov ve Alim Karimov'un annesi
Aqmescit/Simferopol

Oğulları Rusya'da 15 ve 13 yıl yüksek güvenlikli cezaevinde hapis cezalarına
çarptırıldı

**Oğullarım olmadan ne
desteğim var ne dayanağım**

Not one, but two sons of Ilyara Karimova are political prisoners. After a difficult return from Uzbekistan to Crimea, separation from her husband, who refused to move with her family to the peninsula, and living in a temporary house in an empty field, Ilyara's difficulties seemed to be over.

But in the early morning of March 27, 2019, unidentified masked men with assault rifles broke into the homes of Farhod and Alim. Ilyara spent the night at Farhod's eldest son's house that day. The first thing she did was to try to calm her grandchildren and daughter-in-law. She herself was also frightened, but tried to keep calm in front of the others, because it was even harder for them.

No one expected this twist of events. Her boys had helped with everything since childhood, worked hard to finish the house, and had never been caught by the police. "There was hope that they would not be taken away, it was a misunderstanding. Why Farhod in particular? He has always been a well-mannered and decent child. But when I learnt that Alim was also taken away, I was shocked. Why was he taken away, so young? Alim was only

24, his child had just been born – not even three months ago. It was very scary, I couldn't sleep for a month", recalls Ilyara.

For health reasons, the woman could not even come to court hearings to see her sons. Years earlier, she had undergone a complex heart operation and since then she has required constant care and has been unable to stand on her feet for long periods of time.

In January 2023, a Russian court sentenced the younger Alim to 13 years in a strict regime colony. Farhod received an even stricter sentence in March 2022 – 15 years behind bars. Now both brothers are in different parts of Russia.

In spite of a great sense of injustice and more health problems, without the support and encouragement that her sons have always been for Iliara, she holds on and believes that they will come home. The main joy in her life is her grandchildren, and one of her important rituals – self-care. Ilyara wants to be beautiful for her sons and tries to always be in a good mood.

İlâra Karimova'nın bir değil, iki oğlu siyasî mahkûm. Özbekistan'dan Kırım'a zorlu bir dönüş, ailesini yarımada taşımayı reddeden kocasından ayrılık ve boş bir araziye kondurulan bir «gecekondudaki» yaşamın ardından İlâra'nın zorlukları sona ermiş gibi görünüyordu.

Fakat 27 Mart 2019'un erken saatlerinde, kimliği belirsiz, maskeli ve saldırı tüfekli kişiler Farhod ve Alim'in evlerine zorla girdiler. İlâra o gün büyük oğlu Farhod'un evinde geceledi. Yaptığı ilk şey torunlarını ve gelinini sakinleştirmeye çalışmak oldu. Kendisi de korkmuştu tabii, ama diğerlerinin önünde sakin kalmaya çalışıyordu, çünkü bu onlar için daha da zordu.

Hiç kimse başlarına böyle bir şey gelmesini beklemiyordu. Oğulları çocukluklarından beri herkese yardım etmiş, evi inşaat etmek için çok çalışmış ve karakola hiç düşmemişlerdi. «Götürülmeyeceğine dair bir umudum vardı, bu bir yanlış anlaşılmaydı. Neden Farhod? O her zaman iyi huylu ve terbiyeli bir çocuktur. Ancak Alim'in de tutuklandığını öğrenince dehşete kapıldım. Neden o? Daha çok gençti. Alim daha 24

yaşındaydı, bebeği daha yeni doğmuştu, üç ay bile olmamıştı. Çok korkutucuydu, bir ay boyunca uyuyamadım» diye hatırlıyor İlâra.

Sağlık nedenleriyle kadın, oğullarını görmek için mahkeme duruşmalarına bile gelemiyordu. Yıllar önce zor bir kalp ameliyatı geçiren kadın, o zamandan beri sürekli bakıma ihtiyaç duyuyor ve uzun süre ayakta duramıyor.

Ocak 2023'te Rus mahkemesi genç Alim'i maksimum güvenli bir cezaevinde 13 yıl hapis cezasına çarptırdı. Daha büyük olan Farhod ise Mart 2022'de daha da ağır bir ceza aldı: 15 yıl hapis cezası. Şimdi ikisi de Rusya'nın farklı bölgelerinde hapisteler.

Büyük bir adaletsizlik duygusuna ve giderek artan sağlık sorunlarına rağmen, oğullarının İlâra'ya her zaman verdiği destek olmadan, hayata tutunuyor ve onların eve döneceğine inanıyor. Hayatındaki en büyük mutluluk torunları ve önemli ritüellerinden biri de kişisel bakım. İlâra oğulları için güzel olmak istiyor ve her zaman keyfi yerinde olmaya çalışıyor.

Nadie Izetova, 70 years old, mother of Riza Izetov
Myrolyubivka village, Krasnogvardiyskyi District
Her son was sentenced to 19 years in a strict regime colony

I'm not strong, I feel bad
without my son

Nadiye İzetova, 70 yaşında, Riza İzetov'un annesi
Qurman, Kence köyü/Mirolubovka köyü, Krasnogvardeysk ilçesi
Oğlu Rusya'da 19 yıl yüksek güvenlikli cezaevinde hapis cezasına çarptırıldı

Güçlü biri değilim, oğlum
olmadan kendimi kötü
hissediyorum

Nadie raised Riza in such a way that her son would always be able to lend a shoulder to others in a difficult situation. But she did not expect that after his father died at the age of 23 years, he would take responsibility for the whole family. In order to feed his family, Riza dropped out of his studies at that time prestigious Odesa Law Academy and went to trade at the market. Before that, he had already learnt well what difficulties in life are. In the 1990s, the family returned to Crimea from Fergana, lost all their savings due to a failed investment in a credit co-operative to build a house, and for some time they had to live in a semi-basement.

In time, life got better, but the problems did not end. Nadie hates the searches because of the injustice and meanness of the law enforcers. The first time they came to the Izetovs' house on May 11, 2017 – they climbed over the fence and broke down the door. Nadie tried to prepare herself for the second search, but when the law enforcers came again, she was still scared and shocked.

That night – March 27, 2019 – Nadie was awake as if she sensed what was coming. It was still dark in the morning, she pulled back the curtain with her hand and was blinded by the bright light from the headlights of a car that drove up to the house. That day, on their street alone, the law enforcers conducted five searches at the same time.

Breaking into the house, they twisted and threw Riza on the floor while he screamed and begged them to let the women get dressed. The law enforcers tore up all the bags of clothes and children's toys and scattered them around the house. "They were just being rude", says Nadie. The only thing they didn't touch, having listened to her request, were the bags of medicine. They must have followed Riza and seen her son taking his mother to the oncology clinic every day, so they believed that nothing forbidden was there.

On March 10, 2022, a Russian court sentenced human rights defender Riza Izetov to 19 years in a strict regime colony. He is now being held in Prison No. 2 in Vladimir (also known as Vladimir Central Prison), 1,800 kilometres from his home, from where he is transferred to the colony. This year Riza has turned 45 years old, five of which the father of two children has spent behind bars.

Nadie can't get rid herself of the bitterness of anger at those who took her son, but Riza says it is Allah's will. His arrest left his mother feeling devastated; to this day, Nadie cannot accept that her dearest person has been imprisoned for non-existent terrorism and often cries. "I can't sleep at night, I feel bad without him", Nadie says, covering her face with her hands.

Nadiye Riza'yı öyle bir yetiştirmişti ki, oğlu her zaman zor durumda olanlara omuz verebilecekti. Ancak babası 23 yaşında öldükten sonra Riza'nın tüm ailenin sorumluluğunu üstlenmesini beklemiyordu. Riza, ailesini geçindirmek için o zamanlar oldukça prestijli olan Odesa Hukuk Akademisi'ndeki eğitimini yarıda bırakıp pazarda çalışmaya başlamıştı. Ondan önce de hayatın zorluklarını zaten iyi bir şekilde tatmıştı. 1990'larda Fergana'dan Kırım'a dönen aile, bir ev inşa etmek için kredi kooperatifine yaptıkları başarısız yatırım nedeniyle tüm birikimlerini kaybetmiş ve bir süre bodrum gibi bir yerde yaşamak zorunda kalmıştı.

Zamanla yaşam düzeldi ama sorunlar bitmedi. Nadye, kolluk kuvvetlerinin adaletsizliği ve acımasızlığı yüzünden aramalardan nefret ediyor. İzetovların evine ilk kez 11 Mayıs 2017'de çitin üzerinden tırmanarak ve kapıyı kırarak girdiler. Nadiye kendini ikinci aramaya hazırlamaya çalıştı, ancak kolluk kuvvetleri tekrar geldiğinde yine korku ve şok içindeydi.

27 Mart 2019 gecesi Nadiye sanki olacakları hissetmiş gibi uyumadı. Sabah hava hâlâ karanlıkken eliyle perdeyi araladığında eve doğru gelen arabanın farlarından gelen parlak ışıklar gördü. O gün, sadece onların yaşadığı sokakta, kolluk kuvvetleri aynı anda beş evde arama yaptı.

Eve zorla girdiklerinde Riza çığlıklar atıp kadınlara giyinmeleri için yalvarırken onu iki büklüm edip yere yatırdılar. İçinde giysi ve çocuk oyuncakları olan tüm çantaları yırttılar, evin etrafına saçtılar. «Kabaydılar, çok kötü davranıyorlardı» diye anlatıyor kadın. Kadının ricasını dinledikten sonra dokunmadıkları tek şey ilaç poşetleriydi. Riza'yı izleyip oğlunun annesini her gün onkoloji kliniğine götürdüğünü görmüş olmalı ki orada yasak bir şey olmadığına kanaat getirdiler.

10 Mart 2022 tarihinde Rus mahkemesi insan hakları savunucusu Riza İzetov'u maksimum güvenli bir cezaevinde 19 yıl hapis cezasına çarptırdı. İzetov şu anda evinden 1.800 kilometre uzaklıktaki Vladimir'de («Vladimirsky Tsentral» olarak da biliniyor) bulunan 2 No'lu cezaevinde tutuluyor ve buradan başka bir cezaevine nakledilecek. Bu yıl 45 yaşına giren iki çocuk babası Riza, bu sürenin beş yılını hücrede geçirdi.

Nadiye oğlunu tutuklayanlara duyduğu öfkenin acısını üzerinden atamıyor, ama Riza bunun Allah'ın iradesi olduğunu söylüyor. Tutuklanması annesini yıkıma uğrattı; Nadiye bugün bile en sevdiği insanın var olmayan bir terörizm yüzünden hapsedilmesini kabullenemiyor ve sık sık ağlıyor. «Geceleri uyuyamıyorum, onsuz kendimi kötü hissediyorum» diyor Nadiye elleriyle yüzünü kapatarak.

Edae Ilyasova, 66 years old, mother of Emil Ziyadinov
Oktyabrskoye village, Krasnogvardiyskiy District
Her son was sentenced to 17 years in a high-security colony

I've never cried before.
At my son's trial – for the first
time, he was surprised

Edaye İlyasova, 66 yaşında, Emil Ziyadinov'un annesi
Qurman, Büyük Onlar qasabası / Oktabr köyü, Krasnogvardeysk ilçesi
Oğlu Rusya'da 17 yıl yüksek güvenlikli cezaevinde hapis cezasına çarptırıldı

Eskiden ağlamazdım.
Oğlumun duruşmasında
ilk kez ağladım, o bile şaşırdı

Edae has always wanted to be an example of strength and resilience for her family. Even when things were really hard – after returning to Crimea in the 1990s. First of all, for the sake of her sons, who were still very young then. And even when the law enforcers came to search the house of one of them – Emil Ziyadinov – Edae did not cry. She still remembers the look in her grandchildren's eyes that morning on July 7, 2020. They didn't cry either, but there was no more mischievousness in their eyes either; her son's children had grown up in one day.

Edae did not miss a single court hearing on Emil's case. For a whole year, every week, without exception, she travelled hundreds of kilometres to Rostov-on-Don, where her son was transferred. For the first time in her life Edae cried when she saw Emil behind bars, and he was very surprised. The son was used to his mother being the embodiment of great strength and resilience.

On April 19, 2022, a Russian court sentenced Emil Ziyadinov, a Crimean Tatar activist and father of four children, to 17 years in a strict regime colony. He is now being held in prison No. 2 in Lipetsk region in Russia and was transferred to the colony in September this year. He is separated from his family by 1500 kilometres. In June, Emil turned 40 years old, four of which he has spent in detention.

Edae's thoughts are all about Emil. Even when you ask her to talk about herself and her life, she always comes back to her son. She says that they have always supported each other mutually. Now Edae helps Emil's wife Elvia to bring up four boys. Children sometimes run into her room and distract her from sad thoughts. However, Edae says that she only truly lives when she sees her son once a year.

Edaye daima yakınları için bir güç ve yılmazlık örneği olmak istemişti. En zor zamanlarda, 1990'larda Kırım'a döndükten sonra bile. Her şeyden önce, o zamanlar henüz çok küçük olan oğullarının iyiliği için. Kolluk kuvvetleri onlardan birinin, Emil Ziyadinov'un evini aramaya geldiklerinde bile Edaye ağlamadı. O sabah, 7 Temmuz 2020'de torunlarının gözlerindeki bakı hâlâ aklında. Onlar da ağlamamıştı, ama bakışları artık çocuk bakışları değildi, oğullarının çocukları bir günde büyümüştü.

Edaye, Emil'in davası sırasında tek bir duruşmayı bile kaçırmadı. Bir yıl boyunca, istisnasız her hafta, oğlunun nakledildiği Rostov-na-Donu'ya yüzlerce kilometre yol kat etti. Edaye hayatında ilk kez Emil'i demir parmaklıklar ardında gördüğünde ağladı ve Emil çok şaşırıldı. Oğlu, annesinin büyük bir kuvvet ve direnç timsali olmasına alışkındı.

19 Nisan 2022 tarihinde Rus mahkemesi, Kırım Tatar aktivist ve dört çocuk babası Emil Ziyadinov'u maksimum güvenlikli bir cezaevinde 17 yıl hapis cezasına çarptırdı. Şu anda Lipetsk vilâyetindeki 2 numaralı hapisanede tutuluyor ve bu yıl Eylül ayında nihai kalacağı cezaevine aktarılacak. Ailesinden 1500 kilometre uzakta tutuluyor. Haziran ayında 40 yaşına giren Emil, bu sürenin dört yılını hapisanede geçirdi.

Edaye'nin aklındaki tek düşünce Emil. Kendisi ve hayatı hakkında konuşması istendiğinde bile, her zaman oğlunu anlatıyor. Her zaman karşılıklı olarak birbirlerini desteklediklerini söylüyor. Şimdi Edaye, Emil'in eşi Elviye'nin dört erkek çocuğunu yetiştirmesine yardımcı oluyor. Çocuklar bazen odasına koşuyor ve onu üzücü düşüncelerden uzaklaştırıyor. Ancak yine de Edaye, sadece oğlunu gördüğünde, o da yılda bir kez, gerçekten yaşadığını itiraf ediyor.

Emine Abdulganieva, 51 years old, mother of Eskender Abdulganiev
Amurske village, Krasnogvardiyskiy District
Her son was sentenced to 12 years in a strict regime colony

I'm decorating the house
so that when my son comes
back, he'll bring his bride here

Emine Abdulganiyeva, 51 yaşında, Eskender Abdulganiyev'in annesi
Qurman, Alabaş Qoñrat köyü / Amurskoe köyü, Krasnogvardeysk ilçesi
Oğlu Rusya'da 12 yıl yüksek güvenlikli cezaevinde hapis cezasına çarptırıldı

Oğlum gelinini buraya
getirsin diye evi süslüyorum

Emine Abdulganieva wanted to be a designer from childhood. In her youth, she was trained as a seamstress, but was never able to embody her dream because of the conditions that the Soviet regime created for Crimean Tatars in Crimea. When the family returned to the peninsula from deportation, Emine was frightened by the lack of comfort – no schools, no buses, no one would hire her for a job, even one that did not require education. She was constantly rejected because Emine is a Crimean Tatar. So she went to Moscow for some time and there she traded vegetables at the market. When she returned home, she settled in the village of Iskra, Krasnohvardiyskiy district. Mum and dad have always been Eskender's main example in life.

Emine always speaks of her son with great warmth and love: “In the damp prison rooms, my son loses all his youth. Time that he could have spent with benefit in the home environment. If he hadn't been taken away, I think I would be babysitting his children by now”, She often recalls Eskender's childhood, but even more often the day he was taken away from his family.

At five in the morning on February 14, 2019, armed men broke into their house to search it. Eskender's father Izet was not at home, he was just returning from Rostov-on-Don, and when he received a phone call telling him that his son had been arrested, the man felt unwell. Eskender was laid face down on the floor and while the law enforcers were going through his belongings, his sister Ulviye was crying and Emine was holding her heart and could not understand what was happening.

How could her well-mannered and honest son be accused? Can he be taken away? Why? Emine also thought about her great-grandmother, whose husband was shot by the Germans and then the Soviets deported her from Crimea with her five children. She could not accept the arrest of her son. Shortly before the verdict, Emine came out with a solitary picket against the fact that her Eskender, who was only 21 years old at the time, was called a terrorist for nothing. This injustice she could not tolerate. Later, a Russian court fined Emine 10,000 rubles [~\$116] for violating the picketing order.

On November 3, 2020, a Russian court sentenced Eskender Abdulganiev to 12 years in a strict regime colony. He was recently transferred from one penal colony to another – as a “persistent offender”. Now Eskender is kept in Kemerovo – 4700 kilometres away from home. In the previous colony he spent 5 months in a solitary confinement cell. Simply because the authorities wanted it that way. This year Eskender will turn 27, he has been behind bars for five years.

At first, Emine was feeling down and the earth was falling away from under her feet, but with great effort she overcame her feelings of powerlessness and devastation. She says her faith and work keep her on track. And her designer skills have also come in handy. Emine has decided to make the house bigger and is trying hard to make it nice and cosy so that when Eskender returns, he will be able to bring his bride here and be happy here.

Emine Abdulganiyeva çocukluğundan beri tasarımcı olmak istiyordu. Gençliğinde terzilik eğitimi almış, ancak Sovyet rejiminin Kırım'da Kırım Tatarları için yarattığı koşullar nedeniyle bu hayalini hiçbir zaman gerçekleştirememişti. Aile sürgünden yarımadaya döndüğünde, Emine rahatlarının bozulacağından korkuyordu: okul yoktu, otobüs yoktu, kimse işe alınmıyordu, eğitim gerektirmeyen işlere bile. Emine Kırım Tatarı olduğu için sürekli reddediliyordu. Daha sonra bir süreliğine Moskova'ya gidip orada pazarda sebze sattı. Memleketine döndüğünde Krasnogvardeysky ilçesindeki İskra köyüne yerleşti. Anne ve babası her zaman Eskender'in hayattaki en önemli örnekleri olmuştu.

Emine oğlundan her zaman büyük bir sıcaklık ve sevgiyle bahseder, «Oğlum o pis hapisane odalarında tüm gençliğini harcıyor. Ev ortamında faydalı şeylerle geçirebileceği zamanı orada kaybediyor. Eğer götürülmemiş olsaydı, sanırım şimdi onun çocuklarına bakıyor olacaktım» diye anlatıyor kadın. Sık sık Eskender'in çocukluğunu, ama daha çok da ailesinden alındığı günü hatırlıyor.

14 Şubat 2019 sabahı saat beşte, silahlı adamlar evlerini aramak için içeri daldı. Eskender'in babası İzet evde değildi, Rostov-na-Donu'dan yeni dönüyordu ve oğlunun tutuklandığını bildiren bir telefon aldığı anda, adam kendini kötü hissetti. Eskender yüzüstü yere yatırılmıştı ve kolluk kuvvetleri eşyalarını karıştırırken kız kardeşi Ulviye ağlıyor, Emine ise kalbini tutuyor ve ne olduğunu anlayamıyordu.

Neden onun iyi huylu ve dürüst oğlu suçlanıyor? Onu götürebilirler mi? Neden? Emine, kocası Almanlar tarafından vurulan ve ardından Sovyetler tarafından beş çocuğuyla birlikte Kırım'dan sürülen büyük büyükannesini de hatırladı. Oğlunun tutuklanmasını kabullenemedi. Emine, mahkeme kararından kısa bir süre önce, o sırada henüz 21 yaşında olan Eskender'ine durduk yere terörist denmesine karşı tek başına protesto eylemi yaptı. Bu adaletsizliğe tahammül edemiyordu. Daha sonra Rus mahkemesi Emine'yi protesto eylemi kuralını ihlal ettiği için 10,000 ruble [~116\$] para cezasına çarptırdı.

3 Kasım 2020 tarihinde Rus mahkemesi Eskender Abdulganiyev'i 12 yıl maksimum güvenli bir cezaevinde tutma cezası verdi. Yakın zamanda bir ıslah kolonisinden diğerine «kötü niyetli suçlu» olarak nakledildi. Eskender şimdi evinden 4.700 kilometre uzakta, Kemerovo'da bulunuyor. Bir önceki hapisanede 5 ayını cezaî tecrit odasında geçirdi. Sırf yetkililer öyle istediği için. Eskender bu yıl 27 yaşına girecek ve beş yıldır hapistedir.

Emine ilk başlarda kendini çaresiz hissediyordu ve yer ayaklarının altından kayıp gidiyordu, ancak büyük zorluklarla güçsüzlük ve terk edilmişlik duygularının üstesinden geldi. İnancının ve işinin onu ayakta tuttuğunu söylüyor. Tasarım becerileri de işe yarıyor. Emine evi genişletmeye karar verdi ve Eskender döndüğünde gelinini buraya getirebilmesi ve burada mutlu olabilmesi için evi güzel ve rahat bir hale getirmek için çok çalışıyor.

Lilya Seitumerova, 57 years old, mother of Seitumer Seitumerov,
Osman Seitumerov, and Abdulmedzhyt Seitumerov
Bakhchysarai city

Her older sons were sentenced to 17 and 14 years of imprisonment in a strict
regime colony, and a trial has begun over the youngest son

I heard the verdict
on my sons – and time
stopped for me

Liliya Seyitumerova, 57 yaşında, Seyitumer, Osman ve Abdulmecit
Seyitumerovların annesi,
Bağçasaray / Bahçesaray

Büyük oğulları Rusya'da 17 ve 14 yıl yüksek güvenlikli cezaevinde hapis
cezalarına çarptırıldı. En küçük oğul için bir dava ve duruşma başladı

Oğullarımın mahkeme
kararlarını duyunca zaman
benim için durdu

Lilya Seytumerova is a mother of three political prisoners. She has twice survived a search by Russian security forces in her home. The first time was on March 11, 2020. She saw with her own eyes how the FSS took away her middle son Osman. And she remembers how it became twice as painful when she learnt that the eldest, Seytumer, was also taken away that day. The woman's heart could hardly bear it.

On August 24, 2023, the worst day of Lilya's life happened again: the security forces came for Abdulmejit, the youngest of her sons. Abdulmejit's baby was not even two months old at the time, just as Seytumer's son had been when he was taken away.

Since that day Lilya has been living like in a terrible dream, all the good things have remained somewhere in the past. She recalls with nostalgia how she graduated from a teacher training college, got married and returned to Crimea with her husband and Seytumer. How she got a job as a teacher in Bakhchysarai school and two more sons were born. She tells with warmth what smart and diligent boys were growing up, attentive to their parents and hardworking. Lilya is very proud of her sons.

All three of them grew up on the memories of their grandmother Fatma, who told us a lot about the horrors of deportation. And they always remembered the fate of their great-grandfather Mustafa Murtaza, the imam-principal of the Tahtali-Jami Mosque in Bakhchysarai, who was shot in 1938 for "counter-revolutionary activities". According to Soviet accusations, the imam wanted Turkey to annex Crimea. After the collapse of the Soviet Union, Mustafa Murtaza was rehabilitated in 1991. Could Lilya have imagined that her sons would fall under the same repression machine as their relatives in the last century?

Throughout the trial, she tried to come to every hearing in the case of Seytumer and Osman to Rostov, hundreds of kilometres away from Crimea. Whenever possible, she thanked the people who helped her get there and all those who came to support her. The verdict on her eldest sons came as a huge shock to her: "When I heard how long they are sentenced to, time stopped for me. I looked at my innocent children and my heart was torn to pieces by the fact that I could do nothing to help them".

The hardest thing for all three of her children in detention is not seeing their families, not raising their children and not sharing with them the happiest and most special moments of their growing up.

Seytumer and Osman, who turned 36 and 32 years old this year accordingly, are now being held in a prison in the city of Vladimir, 2,000 kilometres from home. In October 2021, a Russian court sentenced them to 17 and 14 years in prison, and they have been in custody for four years. Abdulmejit is still in pre-trial detention facility No. 1 in Rostov-on-Don, more than 700 kilometres from Crimea. There he is waiting for the start of the trial against him and other defendants in the case. Lilya's younger son faces up to 20 years in prison on charges of participation in a terrorist organisation; he will turn 25 on August 27.

"Despite the difficulties, we try to move on with our lives knowing that our sons are innocent. The elders had 60 defence witnesses at their trial, people collected 200 signatures in their support and to this day they still ask how they feel. We have one joy now – our grandchildren, but it is a pity that they are growing up without their fathers' attention and care. My sons are sure that all these challenges are temporary and they will surely end with a favourable outcome. Even though we are separated by distance, we are always with them in heart and soul", says Lilya Seytumerova.

Lilya Seytumerova üç siyasî mahkûmun annesi. Rus güvenlik güçleri evinde iki kez arama yaptılar. İlki 11 Mart 2020'de yapıldı. Federal Güvenlik Servisi'nin ortanca oğlu Osman'ı nasıl götürdüklerini kendi gözleriyle gördü. En büyük oğlu Seytumer'in de o gün götürüldüğünü öğrenince acısının iki katına çıktığını hatırlıyor. Kadının kalbi buna az kaldı dayanamıyordu.

24 Ağustos 2023'te Lilya'nın hayatının en kötü günü tekrar yaşandı: güvenlik güçleri oğullarının en küçüğü olan Abdulmecit için geldiler. Abdulmecit'in bebeği o sırada Seytumer'in götürüldüğündeki oğlu gibi iki aylık bile değildi.

O günden beri Lilya korkunç bir rüyadaymış gibi yaşıyor, tüm iyi şeyler geçmişte bir yerlerde kaldı. Öğretmen okulundan nasıl mezun olduğunu, evlendiğini, kocası ve Seytumer'le birlikte Kırım'a nasıl döndüğünü nostaljiyle hatırlıyor. Bahçesaray'da bir okulda öğretmen olarak işe başladığını ve iki oğlunun daha doğduğunu. Ne kadar akıllı ve çalışkan çocuklar yetiştirdiğini, ebeveynlerine karşı ne kadar ilgili ve çalışkan olduklarını içtenlikle anlatıyor. Lilya oğullarıyla çok gurur duyuyor.

Üçü de, onlara sürgünün dehşeti hakkında çok şey anlatan büyükanneleri Fatma'nın anılarıyla büyüdü. Büyük babaları Mustafa Murtaza'nın -Bahçesaray'daki Tahtalı Caminin imam-hatibi olan ve 1938 yılında «karşı-devrimci faaliyetler» nedeniyle kurşuna dizilen büyük dedesinin- kaderini her zaman hatırladılar. Sovyetlerin suçlamalarına göre imam, Türkiye'nin Kırım'ı işgal etmesini istiyordu. SSCB'nin çöküşünden sonra Mustafa Murtaza'nın 1991'de itibarı iade edildi. Lilya, oğullarının geçen yüzyıldaki akrabalarıyla aynı zulüm makinesinin altına düşeceğini tahmin edebilir miydi?

Dava boyunca Seytumer ve Osman'ın her duruşmasına Kırım'dan yüzlerce kilometre uzaktaki Rostov'a gelmeye çalıştı. Her fırsatta,

oraya ulaşmasına yardımcı olanlara ve onu desteklemeye gelen herkese teşekkür ediyordu. En büyük oğullarının cezası annesi için büyük bir şok oldu. «Verilen ağır cezaları duyduğumda benim için zaman durdu. Masum çocuklarıma bakıp durdum, onlara yardım etmek için hiçbir şey yapamayacağım gerçeği kalbimi paramparça etti» diye anlatıyor Lilya.

Cezaevindeki üç çocuğu için de en zor şey ailelerini görememek, çocuklarını büyütememek ve büyüme süreçlerinin en mutlu ve eşsiz anlarını onlarla paylaşamamak.

Bu yıl sırasıyla 36 ve 32 yaşına basan Seytumer ve Osman, şu anda evlerinden 2.000 kilometre uzaklıktaki Vladimir kentinde bir cezaevinde tutuluyorlar. Ekim 2021'de Rus mahkemesi onları 17 ve 14 yıl hapis cezasına çarptırdı ve dört yıldır hapisteler. Abdulmecit halen Kırım'dan 700 kilometreden uzakta bulunan Rostov-na-Donu'daki 1 No'lu gözaltı merkezinde tutuluyor. Orada kendisine ve davadaki diğer sanıklara karşı açılacak davanın başlamasını bekliyor. Lilya'nın en küçük, 27 Ağustos'ta 25 yaşına girecek olan oğlu bir terör örgütüne katılmak suçlamasıyla 20 yıla kadar hapis cezasıyla karşı karşıya.

«Yaşadığımız zorluklara rağmen oğullarımızın masum olduğunu bilerek hayatımıza devam etmeye çalışıyoruz. Büyük oğullarımızın duruşmalarında 60 savunma tanığı vardı, insanlar onları desteklemek için 200 imza topladı ve bugün hâlâ sağlıklarının nasıl olduğunu soruyorlar. Artık tek bir sevincimiz var: torunlarımız, ama ne yazık ki babalarının ilgi ve alâkasından yoksun büyüyorlar. Oğullarım tüm bu sınavların geçici olduğundan ve mutlaka olumlu bir sonuçla biteceğinden eminler. Aramızda mesafeler olsa da, kalbimiz ve ruhumuzla her zaman onların yanındayız» diyor Lilya Seytumerova.

Khatidzhe Nimetulaeva, 57 years old, mother of Remzi Nimetulaev
Bakhchysarai city
A trial has begun against her son

When my son is released,
I will be drowning
in bouquets of flowers

Hatice Nimetulayeva, 57 yaşında, Remzi Nimetulayev'in annesi
Bağçasaray / Bahçesaray
Oğlunun duruşması başladı

Oğlum döndüğünde
çiçek içinde boğulacağım

“All the best things start at the feet of mothers”, Remzi Nimetulaev writes to his mother from the pre-trial detention facility. Khatidzhe’s son was arrested by Russian security forces on August 24, 2023 on charges of organising a terrorist community.

She tells with great warmth how she and her newborn baby Remzi were in the hospital for a long time, how she moved from Uzbekistan to Crimea and raised three small children. Not without difficulties, but the family coped. Khatidzhe taught Crimean Tatar at a brand new national school – at first facultatively, just two hours a week, then more and more. Remzi graduated from the same school where his mother taught. He grew up an active and decent boy. “If you say I’m praising him, I’m not. His friends will confirm”, Khatidzhe says confidently.

She recalls the search with horror. August 24, 2023 is as terrible a day for her as May 18, 1944, the day the deportation of Crimean Tatars began. Relatives took Khatidzhe and her husband away from

the place of search, she was worried and fainted. When she woke up after the ambulance arrived, she could not calm down, tears were flowing: “I realised that I could not help my son. That his family – his wife and five beautiful daughters – were left without a main provider. And that there was no one else in this house to protect and care for this family”.

Remzi Nimetulaev is now being held in pre-trial detention facility No. 1 in Rostov-on-Don, more than 700 kilometres from Bakhchysarai. He is awaiting the start of his trial there and faces up to 20 years in prison. A year has passed since Remzi’s arrest.

Despite the predictable verdict, he is not discouraged and encourages his family in letters. He strongly regrets that he can’t come to his mum’s house on Friday with a bouquet as he always used to do. “Remzi promises he’ll catch up with it. Says I’ll drown in bouquets as soon as he gets back”, Khatidzhe smiles.

Remzi Nimetulayev tutuklu bulunduğu gözaltı merkezinden annesine «Bütün güzel şeyler annelerin ayaklarının altında» diye yazıyor. Hatice'nin oğlu 24 Ağustos 2023 tarihinde Rus güvenlik güçleri tarafından terörist bir topluluğu örgütlemek suçlamasıyla tutuklandı.

Hatice, yeni doğan Remzi ile uzun süre hastanede nasıl yattığını, Özbekistan'dan Kırım'a nasıl taşındığını ve üç küçük çocuğu nasıl büyüttüğünü büyük bir içtenlikle anlatıyor. Yepyeni bir millî mektepte Kırım Tatarca dersleri veriyordu, ilk başta seçmeli ders olarak, haftada sadece iki saat, sonra daha fazla ders vermeye başladı. Remzi annesinin öğretmenlik yaptığı okuldan mezun olmuştu. Aktif ve dürüst bir çocuk olarak büyümüşü. «Onu övdüğümü düşünüyorsanız, aslında hiç de övmüyorum. Arkadaşları da böyle olduğunu doğrulayacaklardır» diye güvence veriyor Hatice.

Arama sürecini dehşetle hatırlıyor. 24 Ağustos 2023 onun için Kırım Tatar sürgününün başladığı 18 Mayıs 1944 günü kadar korkunç.

Akrabaları Hatice ve eşini arama yerinden götürdüler, çünkü Hatice aşırı heyecandan bayıldı. Ambulans geldikten sonra ayıldığında sakinleşemiyordu, gözlerinden yaşlar akıyordu: «Oğluma yardım edemeyeceğimi anladım. Ailesinin –karısı ve beş güzel kızı- geçimini sağlayan birinden yoksun kaldığını anladım. Bu evde artık bu aileyi koruyacak ve bakacak başka kimse olmadığını anladım» diye anlatmaya devam ediyor.

Remzi Nimetulayev şu anda Bahçesaray'dan 700 kilometreden daha uzakta bulunan Rostov-na-Donu'daki 1 No'lu gözaltı merkezinde tutuluyor. Burada yargılanmasının başlamasını bekliyor ve 20 yıla kadar hapis cezasıyla karşı karşıya. Remzi'nin tutuklanmasının üzerinden bir yıl geçti.

Öngörülebilir karara rağmen cesaretini kaybetmiyor ve ailesini de mektuplarla desteklemeye çalışıyor. Cuma günü annesinin evine her zaman yaptığı gibi bir demet çiçekle gelemediği için çok üzgün. «Remzi bunu telafi edeceğine söz veriyor. Döner dönmez çiçeklere boğulacağımı söylüyor» diye gülümsüyor Hatice.

Esma Mustafayeva, 63 years old, mother of Seydamet Mustafayev
Bakhchysarai city
A trial has begun against her son

When my son was taken
away, my heart and soul –
everything hurt

Esma Mustafayeva, 63 yaşında, Seydamet Mustafayev'in annesi
Bağçasaray / Bahçesaray
Oğlunun duruşması başladı

Oğlum götürülürken
hem kalbim hem canım
paramparçaydı»

They broke into the house at four in the morning. The son went out first, so that the family had time to get dressed, and he was pushed against the wall. They took the phones and woke up the children. The residents' questions about what was going on were not answered. It is a humiliating situation: your house is yours, but you are no longer the owner of it.

This is how Esma Mustafaeva describes the search carried out by security forces on August 24, 2023. Seidamet was then charged under a terrorist article, planted with a book banned in Russia and taken away from home. For many years, Esma thinks.

During the first court hearing, when Seidamet was being sentenced to a preventive measure, the law enforcers forced his father Enver into a prisoner transport vehicle. He spent 24 hours in a temporary detention centre for allegedly violating public order and disobeying the police. Twenty other men detained with him spent three to seven days each.

His acquaintances from Bakhchysarai and beyond all over Crimea do not doubt that Seidamet is not guilty. "Wherever I come, I talk to people – and they know my son. They always say they don't believe he is guilty. They send their best regards and wish him a quick return", Esma says sadly.

Mother tells how Seidamet tried to help her from a young age and got along with everyone. He used to go to the forest for firewood and collect twigs to heat the stove, and he never quarrelled with anyone at school.

He did not finish his studies at the Madrasa but found himself in activism and citizen journalism, Esma said. Searches, trials,

detentions – Seidamet is always in the thick of things: he films, broadcasts and interviews for Crimean Solidarity.

"Although we have experienced searches more than once, there is no escape from grief. When they took him away, everything hurt me – my heart and soul. For eight months we were not allowed to see him. And when they finally allowed me to see him in the pre-trial detention facility, I looked at him and felt so sorry for my son. That he is not guilty, but he can't prove it. No one listens to him and no one will listen to him", says Esma.

It is particularly painful for a mother to know how much Seidamet misses his children, he has four of them. That he hasn't had time to spend with his newborn son, who will soon be a year old. That he does not help his parents, who have been affected by his arrest. He often writes in his letters: "When I am free, I will bring you coffee in bed. I will kiss your hands and bow at your feet".

Seidamet Mustafayev is now in pre-trial detention facility No. 1 in Rostov-on-Don – more than 700 kilometres away from his native Bakhchysarai. He is waiting for the start of the trial against him and the other five defendants in the case. Seidamet faces up to 20 years in prison under the article on participation in the activities of a terrorist organisation. He has turned 29 years old this year and has been behind bars for a year.

After her son's arrest, Esma's life changed forever. Although her grandchildren are growing up close by and people around her support their family, there is no longer the same joy: "When I cook something tasty, I want my son to try it. Friends come, acquaintances. We are never without guests. People try to distract us, make us happy with small gifts. And everything seems to be normal, but maternal pain cannot be drowned out".

Sabahın dördünde eve daldılar ve hemen odalarına koştular. Ailenin giyinmek için zamanı olsun diye önce Seydamet çıktı ve onu duvara dayadılar. Telefonları aldılar ve çocukları uyandırdılar. Bizim neler olup bittiğine dair sorularımızı yanıtlamadılar. Bu aşağılayıcı bir durumdu, eviniz sizin ama artık onun sahibi değilsiniz.

Esmâ Mustafayeva 24 Ağustos 2023 tarihinde güvenlik güçleri tarafından yapılan aramayı böyle anlatıyor. Oğlu Seydamet daha sonra teröristlikle ilgili kanun maddesiyle suçlandı, Rusya'da yasaklanmış bir kitap eline tutuşturuldu ve evinden uzaklaştırıldı. Esmâ uzun yıllar için olduğundan emin...

İlk duruşma sırasında, Seydamet'e önleyici tedbir cezası verilirken, kolluk kuvvetleri babası Enver'i zorla bir gözaltı merkezine götürdü. Kamu düzenini ihlal ettiği ve polise itaatsizlik ettiği iddiasıyla geçici bir gözaltı merkezinde 24 saat kaldı. Onunla birlikte gözaltına alınan yirmi kişinin her biri üç ila yedi gün bu merkezde kaldı.

Bahçesaray'dan ve Kırım'ın dört bir yanından tanıdıkları Seydamet'in suçsuz olduğundan şüphe etmiyor. «Nereye gidersem gideyim, insanlarla konuşuyorum, oğlumu tanıyorlar. Her zaman onun suçlu olduğuna inanmadıklarını söylüyorlar. Selam verip bir an önce dönmesini diliyorlar» diyor Esmâ hüznle.

Esmâ, Seydamet'in küçük yaştan itibaren ona nasıl yardımcı olmaya çalıştığını ve herkesle nasıl iyi geçindiğini anlatıyor. Yakacak odun için ormana giderdi, sobayı yakmak için dal toplardı ve okulda hiç kimseyle tartışmazdı.

Kadın, oğlunun medresedeki eğitimini tamamlamadığını, ama kendini aktivizm ve yurttaş gazeteciliğinin içinde bulduğunu söylüyor. Aramalar, duruşmalar, gözaltılar... Seydamet her zaman

olayların içinde, «Kırım Dayanışması» için video çekiyor, yayın yapıyor, röportajlar yapıyordu.

«Birden fazla kez arama tecrübesi yaşamamıza rağmen, kederden kaçış yok. Oğlumu alıp götürdüklerinde canım, kalbim paramparça oldu. Sekiz ay boyunca onu görmemize izin vermediler. Sonunda gözaltı merkezinde ziyaretime izin verdiklerinde ona baktım ve oğlum için çok üzüldüm. Suçsuz olduğunu söylüyor, ama bunu kanıtlayamıyor. Kimse onu dinlemiyor ve dinlemeyecek de» diyor Esmâ.

Seydamet'in dört çocuğunu ne kadar özlediğini bilmek bir anne için özellikle acı verici. Yakında bir yaşına girecek olan yeni doğmuş oğluya geçirecek zamanı olmadığını bilmek... Tutuklanması nedeniyle zarar gören anne ve babasına yardım etmediğini... Mektuplarında sık sık şöyle yazıyor: «Serbest kaldığımda sana yatağına kahve getireceğim. Ellerinizi öpeceğim ve ayaklarınıza kapanacağım».

Seydamet Mustafayev şu anda, memleketi Bahçesaray'dan 700 kilometreden daha uzakta, Rostov-na-Donu'daki 1 Nolu gözaltı merkezinde bulunuyor. Kendisine ve davadaki diğer beş sanığa karşı açılan davanın başlamasını bekliyor. Seydamet, bir terör örgütünün faaliyetlerine katılma suçu kapsamında 20 yıla kadar hapis cezasıyla karşı karşıya. Bu yıl 29 yaşına giren Seydamet bir yıldır kafes içinde.

Oğlunun tutuklanmasından sonra Esmâ'nın hayatı tamamen değişti. Torunları yakınlarda büyüyor ve çevresindeki insanlar ailelerini destekliyor olsa da, aynı neşe artık yok: «Lezzetli bir şey pişirdiğimde oğlumun denemesini istiyorum. Arkadaşlar geliyor, tanıdıklar geliyor. Hiçbir zaman misafirsiz kalmıyoruz. İnsanlar dikkatimizi dağıtmaya, küçük hediyelerle bizi mutlu etmeye çalışıyor. Ve her şey normal gibi görünüyor, ama anne acısı geçmiyor».

Zarema Akhtemova, 47 years old, mother of Aziz Akhtemov
Pervomayske village, Simferopol District
Her son was sentenced to 13 years' imprisonment in a strict regime colony

I thought I would never see
my son again

Zarema Ahtemova, 47 yaşında, Aziz Ahtemov'un annesi
Aqmescit, Biy Tanış köyü / Pervomayskoye köyü, Simferopol ilçesi
Oğlu Rusya'da 13 yıl yüksek güvenlikli cezaevinde hapis cezasına çarptırıldı

Oğlumu bir daha
asla göremeyeceğimi
düşünmüştüm

Zarema Akhtemova answers questions shyly and briefly, as if she does not want to take time away from her interlocutor. But behind her answers lies a great maternal love and deep concern for the fate of her son, 28 years old Aziz Akhtemov, who was kidnapped, tortured, charged by Russian security services under articles on sabotage and smuggling of explosives, and subsequently sentenced.

“It was the scariest night of my life, Zarema says about the search from September 3 to 4, 2021, at Aziz’s home. – It is impossible to convey in words what I experienced. We called all the authorities, the police and the FSS. They all said the same thing – that my son was nowhere to be found. All night I couldn’t find a place. I thought I would never see him again. My heart froze with fear that I had lost him”.

When Aziz was a child, he was active and independent. His mother tells stories about how he used to get out of his cot and go for a walk in the neighbours’ yard. Or how once he dismantled a new typewriter, brought the parts to his grandfather and asked him if he needed parts. And another time, when grandfather was driving the cattle to the pasture, four-year-old Aziz went out to meet the bull and hit him on the face with the palm of his hand – he froze from surprise.

Zarema says that as an adult, her son easily got close to people, helped strangers and genuinely loved his work. He could even go to the service station in the middle of the night to help the guys repair a car.

When Aziz was arrested, his family tried to come to all the hearings. Russian security forces accused Zarema’s son of sabotaging a gas pipeline in the village of Perevalnoye and illegally acquiring an explosive device and smuggling it, committed by a group of persons. When it was possible to get to the court for the hearings, it was very difficult for the mother not to cry, to see her loved one a few metres away, but not allowed to touch or talk to him.

On September 21, 2022, a Russian court sentenced Aziz, his cousin Asan Akhtemov and the chairman of the Mejlis of the Crimean Tatar people Nariman Dzhelyal. Zarema’s son received 13 years in prison. This day changed her life forever: “Like all mothers of sons who were illegally imprisoned, I suffered the verdict hard, with bitterness in my heart”.

Aziz Akhtemov is now being held in Prison No. 2 in the town of Yeniseysk, Krasnoyarsk Krai, 5,500 kilometres from home. He has been behind bars for almost three of his 28 years. His wife and daughter are waiting for him at home.

Zarema doesn’t say much about herself: “I live an ordinary life, I take care of the house and the household, I grow flowers for sale with my husband, and every time she returns to her son. – He is sad not to see his daughter growing up. He dreams of returning to Crimea, sitting at the same table with his family and friends. This is his greatest sadness”.

Zarema Ahtemova, sanki muhatabından zaman çalmak istemiyormuş gibi sorulara utangaç ve kısa cevaplar veriyor. Ancak cevaplarının arkasında büyük bir anne sevgisi ve kaçırılan, işkence gören, Rus güvenlik güçleri tarafından sabotaj ve patlayıcı madde kaçakçılığı ile suçlanan ve daha sonra mahkûm edilen 28 yaşındaki oğlu Aziz Ahtemov'un kaderi için derin bir endişe yatıyor.

Zarema, 3-4 Eylül 2021 tarihleri arasındaki Aziz'in evinde yapılan aramayla ilgili olarak «Hayatımın en korkunç gecesiydi» diyor. «Yaşadıklarımı kelimelerle ifade etmek mümkün değil. Tüm yetkilileri, polisi ve Güvenlik Servisi görevlilerini aradık. Hepsi aynı şeyi söyledi, oğlumun hiçbir yerde bulunamadığını söylediler. Bütün gece sakinleşemedim. Onu bir daha asla göremeyeceğimi düşündüm. Onu kaybettiğim korkusuyla kalbim yerinden çıkacak gibi oldu» diye anlatıyor Esmâ.

Aziz çocukken çok hareketli ve bağımsızdı. Annesi onun beşiğinden kalkıp komşuların bahçesinde nasıl yürüyüşe çıktığına dair hikâyeler anlatıyor. Ya da bir keresinde yeni bir daktiloyu nasıl parçalara ayırdığını, parçaları büyükbabasına getirdiğini ve ona parçalara ihtiyacı olup olmadığını sorduğunu... Bir başka seferinde de dedesi sığırları otlatmaya götürürken dört yaşındaki Aziz boğayı karşılamak için dışarı çıkıp elinle hayvana vurdu: boğa şaşkınlıktan donakaldı.

Zarema, oğlunun bir yetişkin olarak insanlarla kolayca yakınlaştığını, yabancılara yardım ettiğini ve işini gerçekten sevdiğini anlatıyor. Hatta başka bir arabayı tamir etmelerine yardım etmek için gecenin bir yarısı servis istasyonuna bile gidebiliyordu.

Aziz tutuklandığında ailesi tüm duruşmalara gelmeye çalıştı. Rus güvenlik güçleri Zarema'nın oğlunu Perevalnoye köyündeki bir gaz boru hattına sabotaj düzenlemek ve bir grup kişi tarafından yasadışı yollardan patlayıcı madde edinmek ve kaçakçılığını yapmakla suçladı. Duruşmalar için mahkemeye gitmek mümkün olduğunda, anne için ağlamamak, sevdiğini birkaç metre ötede görmek, ama ona dokunamamak ya da konuşamamak çok zordu.

21 Eylül 2022'de Rus mahkemesi Aziz, kuzeni Asan Ahtemov ve Kırım Tatar Millî Meclisi Başkan Yardımcısı Nariman Celal hakkında suçlu kararı verdi. Zarema'nın oğluna 13 yıl hapis cezası verildi. O gün Zarema'nın hayatı baştan sona değişti: «Oğulları yasadışı olarak hapsedilen tüm anneler gibi ben de bu kararı yüreğimde acıyla karşıladım» dedi.

Aziz Ahtemov şu anda evinden 5.500 kilometre uzaklıktaki Krasnoyarsk Krayı'nın Yeniseysk kasabasındaki 2 Nolu cezaevinde tutuluyor. 28 yaşının neredeyse üç yılını hapiste geçirdi. Eşi ve kızı onu evinde bekliyor.

Zarema kendinden pek bahsetmiyor: «Sıradan bir hayat yaşıyorum, evle ilgileniyorum, kocamla birlikte satılık çiçekler yetiştiriyoruz» diyor ve her cümlesinde oğlundan bahsediyor. «Oğlum kızının büyüdüğünü göremediği için üzgün. Kırım'a dönmeyi, ailesi ve arkadaşlarıyla aynı masada oturmayı hayal ediyor. Bu imkânsızlık onun en büyük üzüntüsü» diye anlatıyor.

Nina Danylovych, 76 years old, mother of Iryna Danylovych
Vladyslavivka village, Feodosia District
Her daughter was sentenced to 6 years and 11 months of imprisonment in
a strict regime colony

**My daughter has been
fighting against injustice
since she was a little girl**

Nina Daniloviç, 76 yaşında, İrina Daniloviç'in annesi
Kefe, Vladislavovka köyü / Vladislavovka köyü, Feodosiya ilçesi
Kızı Rusya'da 6 yıl 11 ay hapis cezasına çarptırıldı

**Kızım çocukluğundan beri
adaletsizliğe karşı mücadele
ediyor**

Persecution, threats, kidnapping. Torture, fabrication of a criminal case, total disregard for the law and human rights. Serious illness, unfair judgement, death of her father. This is a summary of the last two years of life of the Crimean activist and nurse Iryna Danylovych, who fought corruption in medicine, talked about it in the media, helped deceived medical staff and supported Crimean Tatars. The repressive system was stronger. Russian law enforcers fabricated a criminal case against Iryna for the acquisition and possession of explosives, and the court found her guilty and sentenced her to imprisonment.

Mother of 45-year-old Iryna, Nina Danylovych, said that her daughter had been seeking the truth since she was a child: “She always loved justice. Even at school, if something was not according to her conscience, she fought for it”. Iryna dreamed of becoming a doctor and tried twice to enter university. In the first year she did not have enough credits, but she refused to pay a bribe. The next year Iryna was able to enter medical college. The issue of corruption arose there too, but she always remained principled. When one of the teachers suggested that students buy a certain book, which would make it easier to pass the subject, Iryna said that she knew enough without it. “Such was her character”, her parents said.

The family came to Crimea in the 1980s from Belarus, the town of Dokshytsy, Vitebsk region. Nina Dmytrivna worked for many years as a secretary in the court, so when the law enforcers came to search their house on April 29, 2022, she understood what was happening.

“Iryna was at work. My husband’s phone was taken away at once, but mine was in my pocket. When I felt quite bad, I went to the

bedroom and decided to dial Ira. Then her phone was off. As soon as I put it in my pocket, they came in and demanded that I give it to them. – Nina Dmytrivna recalled. – I thought at that time: how can they conduct a search without Iryna? She should be present. I felt sick and fainted”.

After the search, Iryna disappeared. Her parents searched for her in hospitals, morgues, constantly demanding information from the police. Meanwhile, FSS officers tortured their daughter in the pre-trial detention facility. For a whole week they did not allow a lawyer to see her, forced her to confess to state treason and cooperation with the SSU, and threatened to take her to the forest. And when they realised that it would be impossible to fabricate a case on this charge, they planted 200 grams of homemade explosives and an alkaline battery on Iryna.

The result was a parody of a trial and a guilty verdict. The Russian court sentenced Iryna Danylovych to 7 years in prison; the appeal reduced the sentence by one month. But the worst challenge for her and her parents were the conditions of her detention, first in a pre-trial detention facility, and after the verdict in a colony. Iryna doesn’t actually receive any treatment behind bars. Otitis caused regular headaches and hearing loss in one ear.

On August 1, 2024, Iryna’s father Bronislav Danylovych passed away. For a long time he had been fighting cancer. Iryna could not say goodbye to her father and see her mother. She has been behind the bars for two years. Now she is being held in the women’s penal colony No. 7 in Zelenokumsk town in Stavropol Krai of the Russian Federation – 800 kilometres from home. She is still not receiving medical care.

Taciz, tehdit, adam kaçıtırma. İşkence, uydurma ceza davası, hukuka ve insan haklarına tamamen saygısızlık. Ciddî hastalık, haksız yargılama, babasının ölümü. Bu, tıpta rüşvetle mücadele eden, medyada bu konuda konuşan, aldatılan doktorlara yardım eden ve Kırım Tatarlarını destekleyen Kırımlı aktivist ve hemşire İrina Daniloviç'in hayatının son iki yılının bir özetidir. Baskıcı sistemin daha güçlü olduğu ortaya çıktı. Rus kolluk kuvvetleri İrina'ya karşı patlayıcı madde satın almak ve bulundurmaya suçundan bir ceza davası uydurdu ve mahkeme onu suçlu bularak hapis cezasına çarptırdı.

45 yaşındaki İrina'nın annesi Nina Daniloviç, kızının çocukluğundan beri gerçeğin peşinde gittiğini söyledi: «O her zaman adaleti severdi. Okuldayken bile vicdanına uymayan bir şey olduğunda bunun için mücadele ederdi». İrina doktor olmayı hayal ediyordu ve iki kez üniversiteye girmeyi denerdi. İlk yıl yeterli puanı alamadı, ama rüşvet vermeyi reddetti. Ertesi yıl İrina tıp fakültesine girmeyi başardı. Rüşvet meselesi orada da ortaya çıktı, ama o her zaman ilkeli davrandı. Öğretmenlerden biri, öğrencilere dersi geçmeyi kolaylaştıracak bir kitap almalarını önerdiğinde İrina, o olmadan da yeterince bilgi sahibi olduğunu söylerdi. «Onun karakteri böyleydi» diyor ailesi.

Daniloviç ailesi Kırım'a 1980'lerde Belarus'un Vitebsk vilâyetindeki Dokşitsı kasabasından gelmişti. Nina hanım uzun yıllar mahkemede kâtip olarak çalıştığı için 29 Nisan 2022'de kolluk kuvvetleri evlerini aramaya geldiğinde neler olduğunu anladı.

«Kızım İra işteydi. Eşimin telefonunu hemen elinden aldılar, ama benimki cebimdeydi. Kendimi çok kötü hissettiğimde yatak odasına

gittim ve İra'yı aramaya karar verdim. O sırada telefonu kapalıydı. Telefonu cebime koyar koymaz içeri girdiler ve onu vermeme istediler» diye hatırlıyor olayları Nina. «O anda şöyle düşündüm: İrina olmadan nasıl arama yapabilirler? O da burada bulunmalıydı. Kendimi kötü hissettim ve tamamen yere çöktüm» diyor kadın.

Aramadan sonra İrina ortadan kayboldu. Ailesi onu hastanelerde, morglarda aradı ve polisten sürekli bilgi talep etti. Bu arada Federal Güvenlik Servisi memurları kızlarına duruşma öncesi gözaltı merkezinde işkence yaptılar. Bir hafta boyunca bir avukatın onu görmesine izin vermediler, onu devlete ihanet ve Ukrayna Güvenlik Servisi ile iş birliği yaptığını itiraf etmeye zorladılar, onu ormana götürmekle tehdit ettiler. Bu suçlamayla ilgili bir dava açmanın imkânsız olduğunu anladıklarında ise İrina'nın üzerinde 200 gram ev yapımı patlayıcı ve bir alkalin pil bulundurmaya suçladılar.

Sonuç olarak bir yargılama ve mahkûmiyet rezaleti ortaya çıktı. Rus mahkemesi İrina Daniloviç'i 7 yıl hapse mahkûm etti; temyizde ceza bir ay indirildi. Ancak kendisi ve ailesi için en kötü çile, önce mahkeme öncesi gözaltı merkezinde ve ceza verildikten sonra da hapisanede tutulma koşullarıydı. İrina parmaklıklar ardında neredeyse hiç tedavi görmüyor. Orta kulak iltihabı, düzenli baş ağrılarına ve bir kulakta işitme kaybına neden oldu.

1 Ağustos 2024'te İrina'nın babası Bronislav Daniloviç dünyaya gözlerini yumdu. Uzun süredir kanserle mücadele ediyordu. İrina babasına veda edemedi ve annesini göremedi. İki yıl boyunca cezaevinde tutuluyor. Şimdi evinden 800 kilometre uzakta, Stavropol Kray'ındaki Zelenokumsk'ta 7 Nolu kadın cezaevinde tutuluyor. Hâlâ tedavi alamıyor.

Lemara Umerova, 63 years old, mother of Amethan Umerov
Bakhchysarai city
A trial has begun against her son

I have no regrets that my son
is on this path. He knew this
would happen

Lemara Umerova, 63 yaşında, Amethan Umerov'un annesi
Oğlunun duruşması başladı
Bağçasaray / Bahçesaray

Oğlumun bu yolda
olmasından dolayı hiçbir
pişmanlığım yok. Bunun
olacağını biliyordu

“I don’t have depression”, Lemara Umerova begins the conversation. Yes, her life has changed dramatically and she misses her son very much, without him their house is no longer a home. But, she says, she realised that Ametkhan would be arrested: “From time to time he noticed the FSS following him. Even when he didn’t talk about it, we noticed by his behaviour. When he looked in the rear-view mirror. Or driving on the other side of the street and checking if there was a car behind him”.

It was important to Ametkhan from childhood that he was a Crimean Tatar. He grew up on the example and stories of his grandfather. Lemara’s father is a well-known Crimean Tatar activist Aider Komurdzhy, who in the 1960s insisted on the return of Crimean Tatars to their homeland and the removal of the stigma of “traitors”.

Lemara tells how her father brought home leaflets about Mustafa Dzhemilev when she was still a teenager. Dzhemilev was serving a prison sentence at that time. “I looked and thought: wow, what kind of son parents brought up. And I too wanted to have a son like Mustafa one day – to worry about the people”. When the family returned to Bakhchysarai, Ametkhan heard a lot from his grandfather: “My father lived in this house, and my uncle lived in that house, and now strangers live there”. He told how his father had fought in the war and was disabled due to the war, but even this did not prevent the Soviet authorities from deporting their family from Crimea.

Lemara recalls how fast Ametkhan was when he was a child, but at the same time he was not a troublemaker. She was never ashamed of her son. Ametkhan graduated 9 classes in madrasa, but even without higher education he was able to impress interlocutors. He spent a lot of time with his family; on Fridays they would go to cafes together, where Ametkhan would treat his relatives to the most delicious dishes.

But the most important thing for his parents is that he was and still is sincerely devoted to the people. Despite the persecution and a direct threat to his freedom, Ametkhan did not want to leave Crimea: “Where to go? I have to be with the people”. He went to the trials of political prisoners, helped the families of the arrested, found time to meet and talk to young Crimean Tatars – he considered it his duty. In this way he expressed solidarity and support for those against whom the FSS had falsified criminal cases.

On August 24, 2023, he himself was added to the ranks of political prisoners. Russian security forces broke into Ametkhan Umerov’s house in the middle of the night, overturned the entire house, and took away documents, including the Ukrainian passports of Lemara and Ametkhan Umerov’s father, which were never returned. Yes, the search did not come as a surprise to them, but it was no less painful for Lemara to watch her son being taken away.

Now 38-year-old Ametkhan Umerov is being held in pre-trial detention facility No. 1 in Rostov-on-Don – more than 700 kilometres from his beloved Bakhchysarai. There he is waiting for the start of his trial. He faces up to 20 years in prison on charges of participating in the activities of a terrorist organisation. Ametkhan’s family – his wife and four children – have been living without him for a year.

Lemara often has guests, and her 28 grandchildren and three great-grandchildren give her many opportunities to distract herself from sad thoughts. But when Lemara thinks of her son, tears immediately come to her eyes: “After his arrest, our life didn’t stop, and Ametkhan wouldn’t want it to. We are trying to move on with our lives. In his letters he writes to me: “Mum, I will never let you down. You will always be proud of me”. And I am proud, and I don’t regret at all that he is on this path”.

Lemara Umerova konuşmaya «depresyonda değilim» diye başlıyor. Evet, kadının hayatı dramatik bir şekilde değişti ve oğlunu çok özleyiyor, onsuz evleri artık bir yuva değil. Ama Amethan'ın tutuklanacağını anladığını söylüyor: «Zaman zaman Rus Federal Güvenlik Servisi'nin onu izlediğini fark ediyordu. Bu konuda konuşmasa bile davranışlarından anlıyorduk. Arabada dikiz aynasına baktığında... Ya da arabayı sürerken arkasında bir araba olup olmadığına bakıyordu...».

Amethan için çocukluğundan itibaren Kırım Tatarı kimliği önemliydi. Dedesini örnek alarak ve onun hikâyelerini dinleyerek büyüdü. Lemara'nın babası, 1960'larda Kırım Tatarlarının vatanlarına dönmesini ve «hain» damgasının kaldırılmasını isteyen tanınmış Kırım Tatar aktivist Ayder Komurci.

Lemara, kendisi henüz ergenlik çağındayken babasının evlerine Mustafa Abdülcemil Kırimoğlu hakkında broşürler getirdiğini anlatıyor. Kırimoğlu o sırada hapis cezasını çekiyordu. «Baktım ve düşündüm: vay be, ailesi nasıl bir evlât yetiştirmiş. Ben de bir gün Mustafa gibi bir oğlum olsun, insanlar için mücadele etsin istedim». Aile Bahçesaray'a döndüğünde Amethan dedesinden çok şey öğrenmişti, «Babam bu evde yaşamış, amcam bu evde yaşamış, şimdi de yabancılar yaşıyor» diye anlatıyordu dedesi. Babasının savaşta nasıl savaştığını ve sakat kaldığını anlatıyordu, ancak bu bile Sovyetlere ailesini Kırım'dan sürgün ettirmemeye yardım etmedi.

Lemara, Amethan'ın ne kadar hareketli bir çocuk olduğunu, ama hiçbir zaman sorun çıkarmadığını hatırlıyor. Oğlundan hiçbir zaman utanmadı. Amethan medresede 9. sınıfı bitirdi, ancak yüksek öğrenim görmeden bile muhataplarını etkilemeyi başardı. Ailesiyle çok zaman geçirirdi; cuma günleri birlikte kafelere giderlerdi ve Amethan akrabalarına en lezzetli yemekleri ısmarlardı.

Ancak ailesi için en önemli şey, onun halkına içtenlikle bağlı olması ve hâlâ da öyle kalması. Gözetime ve özgürlüğüne yönelik doğrudan tehdide rağmen Amethan Kırım'dan ayrılmak istemedi: «Nereye gideyim? Halkla birlikte olmalıyım». Siyasî tutukluların duruşmalarına gidiyor, tutuklananların ailelerine yardım ediyor, genç Kırım Tatarlarıyla tanışmak ve konuşmak için zaman buluyordu, bunları görevi olarak görüyordu. Bu şekilde Güvenlik Servisi'nin haklarında sahte ceza davaları açtığı kişilerle dayanışma ve desteğini ifade etti.

24 Ağustos 2023'te kendisi de siyasî mahkûmlar arasına katıldı. Rus güvenlik güçleri gece yarısı Umerov'ların evini bastı, tüm evi alt üst etti ve Lemara ile Amethan'ın babasının Ukrayna pasaportları da dahil olmak üzere, bir daha geri verilmeyen belgeleri aldı. Evet, arama onlar için sürpriz olmadı, ama Lemara için oğlunun götürülüşünü izlemek daha az acı verici değildi.

Şu anda 38 yaşındaki Amethan Umerov, memleketi Bahçesaray'dan 700 kilometreden daha uzakta, Rostov-na-Donu'daki 1 Nolu gözaltı merkezinde tutuluyor. Orada mahkemesinin başlamasını bekliyor. Bir terör örgütünün faaliyetlerine katılmak suçlamasıyla 20 yıla kadar hapis cezasıyla karşı karşıya. Amethan'ın ailesi, karısı ve dört çocuğu, bir yıldır onsuz yaşıyor.

Lemara sık sık misafir ağırlıyor ve 28 torunu ve üç torununun torunu ona üzücü düşüncelerden uzaklaşmak için pek çok olanak sağlıyor. Ancak Lemara oğlunu düşündüğünde hemen gözleri doluyor: «Tutuklanmasından sonra hayatımız durmadı ve Amethan da durmasını istemezdi. Hayatımıza devam etmeye çalışıyoruz. Mektuplarında bana şöyle yazıyor: "Anneciğim seni asla hayal kırıklığına uğratmayacağım. Benimle her zaman gurur duyacaksın". Gurur duyuyorum ve onun bu yolda olmasından dolayı hiç pişmanlık duymuyorum» diyor kadın.

Dilyara Abdullaeva, 70 years old, mother of Uzeir Abdullayev and Teymur Abdullayev

Simferopol city, Kamianka microdistrict

Her sons were sentenced to 12.5 and 16.5 years of imprisonment in a strict regime colony

**My children are my air.
I will fight for them until
my last breath**

Dilâra Abdullayeva, 70 yaşında, Üzeyir ve Teymur Abdullayev'lerin annesi
Aqmescit, Bavurçı / Simferopol, Kamenka

Oğulları Rusya'da 12.5 ve 16.5 yıl yüksek güvenlikli cezaevinde hapis cezalarına çarptırıldı

**Çocuklarım benim her şeyim.
Son nefesime kadar onlar
için mücadele edeceğim**

Dilara's sons grew up without a father. After the divorce, all responsibility for them fell on her shoulders. She was hungry, tired, as a medical student she spent nights in the hospital while the children slept next to her on the couches – all to ensure they would have something to live on.

The boys were in the same class – Teymur went to school a year earlier than his peers to be with his brother. After school, Dilara took them to the other side of the city to attend martial arts classes. She tried to keep her sons busy: “They grew up without a father and it was important to me that the boys could stand up for themselves. They did everything together. And, it hurts to realise, they even got into prison together”.

The brothers have learnt various types of martial arts. Uzeyir graduated from the school of arts in violin and trumpet. Both received higher legal education. But in the 1990s, after moving to Crimea, the whole family had problems finding work. But the brothers had sports experience. That time they rented premises for a gym and began to train those who wanted to train. At first there was no money at all for uniforms or equipment, so they managed with improvised equipment – they made punching bags out of car tyres, and Dilara sewed protective gear for sparring. She herself made chebureks and sold them in hospitals. Patients and doctors loved her homemade food, but they could not even imagine that it was brought by a candidate of medical sciences.

Year after year, Dilara's sons achieved success and recognition. Uzeyir became a coach and physical education teacher at the Dynamo sports complex in Simferopol, and Teymur became a taekwondo coach. Like his brother, he also worked at Dynamo.

“My sons were role models for the students. They knew how important it was for the guys to trust them and be sure the coach was always there for them. They taught them to think for

themselves and nurtured willpower. They often took them for training with overnight stays on the seashore, invented tasks for independence, discipline and mutual assistance”, Dilara says.

She notes the irony of the situation in that some of her sons' adult students subsequently arrested the Abdullayevs after the searches on October 12, 2016, and were also their escorts at court hearings.

That morning, Dilara ran straight to her sons' houses, but the security forces did not let her through: “When I started to break through the barrier, they grabbed me and threw me to the ground. People started shouting that this is a mother, let her in. But it didn't help. I felt sick, I was lying on the ground, but the OMON did not even let anyone help me up. I don't remember much after that. I came to my senses only when my sons were being brought out. I rushed to them, but they stopped me again”.

On June 18, 2019, a Russian court sentenced Teymur and Uzeyir Abdullayev to 17 and 13 years in prison. In December 2019, the Russian Supreme Court revised the sentence and reduced the prison term by six months each. Now Teymur Abdullayev is in colony No. 2 in the city of Salavat in the Republic of Bashkortostan. His brother is in the same city, but in colony No. 16. It is about 2,500 kilometres from there to Stroganivka. Due to the constant transfer to a solitary confinement centre, both have serious health problems and do not receive normal medical care. Teymur has been in solitary confinement for over 1,200 days.

Four children are waiting for Uzeyir at home, while Teymur has five. The oldest of the brothers is now 50 years old, the youngest 49. Both have been behind the bars for eight years.

“It turns out that all those years the kids and I spent together were happy years. I didn't realise it at that time. My children are my air. I live by them and I will fight for them until my last breath”.

Dilara'nın oğulları babasız büyümüşü. Eşiyle boşandıktan sonra tüm sorumluluk Dilara'nın omuzlarına yüklenmişti. Açtı, yorgundu, bir tıp öğrencisi olarak gecelerini hastanede geçiriyordu, çocuklar ise onun yanında kanepelerde uyuyordu... Hepsi de yaşayacak bir şeyleri olsun diye.

Çocuklar aynı sınıfta okumuşlardı, küçük Teymur akranlarından bir yıl önce okula başlamıştı ki ağabeyiyle aynı sınıfta okusun diye. Okuldan sonra Dilara oğullarını dövüş sanatları derslerine katılmaları için şehrin diğer ucuna götürüyordu. Oğullarını meşgul tutmaya çalışıyordu: «Babasız büyümüşlerdi ve çocukların kendi ayakları üzerinde durabilmeleri benim için önemliydi. Her şeyi birlikte yaptılar. Farkına varmak ne kadar acı verici olsa da hapishaneye bile birlikte düştüler».

İki kardeş çeşitli dövüş sanatları öğrenmişti. Üzeyir, keman ve trompet alanında sanat okulundan mezun olmuştu. Her ikisi de yüksek hukuk eğitimi almıştı. Ancak 1990'larda Kırım'a taşındıktan sonra tüm aile iş bulmakta zorlandı. Ancak kardeşlerin spor deneyimi vardı. Daha sonra bir spor salonu için bir bina kiralamışlar ve isteyenleri eğitmeye başlamışlardı. İlk başlarda üniforma ya da ekipman için hiç paraları yoktu, bu yüzden doğaçlama ekipmanlarla idare ediyorlardı, mesela boks torbalarını araba lastiklerinden yapılmışlardı ve Dilara da antrenman için koruyucuları dikiyordu. Kendisi de çibörek yapıp hastanelerde satıyordu. Hastalar ve doktorlar onun ev yapımı yemeklerini seviyorlardı, ama tıp bilimleri doktoru ünvanlı birinin onları getireceğini hayal bile edemiyorlardı.

Dilara'nın oğulları yıllar geçtikçe başarıya ve tanınırlığa ulaşmışlardı. Üzeyir, Akmescit'teki «Dinamo» spor tesisinde antrenör ve beden eğitimi öğretmeni, Teymur ise tekvando antrenörü olarak görev yapmışlardı. Kardeşi gibi o da «Dinamo» da çalışmıştı.

«Oğullarım öğrenciler için rol modelleriydi. Çocukların onlara güvenmelerinin ve koçlarının her zaman yanlarında olduğundan emin olmalarının ne kadar önemli olduğunu biliyorlardı. Onlara kendileri için düşünmeyi öğrettiler ve iradelerini geliştirdiler. Onları sık sık deniz

kıyısında geceleyerek antrenmana götürdüler, bağımsızlık, disiplin ve karşılıklı yardımlaşma için çeşitli ödevler buldular» diyor Dilara.

Oğullarının yetişkin öğrencilerinden bazılarının 12 Ekim 2016'daki aramalardan sonra Abdullayev'leri tutukladıklarını ve aynı zamanda mahkeme duruşmalarında onlara eşlik ettiklerini belirterek durumdaki ironiye dikkat çekiyor.

Dilara o sabah doğruca oğullarının evlerine koştu, ancak güvenlik güçleri geçmesine izin vermedi: «Engeli aşmaya başladığımda beni tutup yere fırlattılar. İnsanlar "Bu anneleri, bırakın girsin" diye bağırmaya başladılar. Ama bir faydası olmadı. Kendimi kötü hissettim, yerde yatıyordum ama OMON (Özel Amaçlı Mobil Birim) görevlileri kimsenin beni kaldırmasına izin vermedi. Ondan sonrasını pek hatırlamıyorum. Aklım ancak oğullarım dışarı çıkarıldığında başıma geldi. Onlara doğru koştum, ama beni yine durdurdular».

18 Haziran 2019 tarihinde Rus mahkemesi Teymur ve Üzeyir Abdullayev'i sırasıyla 17 ve 13 yıl hapis cezasına çarptırdı. Aralık 2019'da Rusya Yüksek Mahkemesi cezayı revize etti ve hapis cezalarını altışar ay indirdi. Teymur Abdullaev şu anda Başkurdistan Cumhuriyeti'nin Salavat kentindeki 2 Nolu hapishanede tutuluyor. Kardeşi de aynı şehirde, ama 16 Nolu hapishanede. Oradan Strogonovka'ya kadar yaklaşık 2,500 kilometre var. Cezaî tecrit hüccresine sürekli olarak transfer edilmeleri nedeniyle her ikisinin de ciddî sağlık sorunları var ve normal tıbbî bakım alamıyorlar. Teymur 1.200 günden fazla bir süredir tecrit hüccresinde tutuluyor.

Üzeyir'i evde dört çocuk, Teymur'u ise beş çocuk bekliyor. Kardeşlerin en büyüğü şu anda 50, en küçüğü ise 49 yaşında. Her ikisi de sekiz yıldır hapiste.

«Meğer çocuklarla birlikte geçirdiğimiz tüm o yıllar mutlu yıllarımızmış. O zamanlar bunu fark edememişim. Çocuklarım benim nefesim. Onlarla yaşıyorum ve son nefesime kadar onlar için mücadele edeceğim».

Zera Suleymanova, 75 years old, mother of Eskender Suleymanov and Ruslan Suleymanov
Stroganivka village, Simferopol District
Her sons were sentenced to 15 and 14 years of imprisonment in a strict regime colony

**My eldest son asked:
"Don't show them tears" –
and I didn't shed a tear**

Zera Suleymanova, 75 yaşında, Eskender ve Ruslan Suleymanov'un annesi
Aqmescit, Mamaq / Stroganovka, Simferopol
Oğulları Rusya'da 15 ve 14 yıl yüksek güvenlikli cezaevinde hapis cezalarına çarptırıldı

**Büyük oğlumun ricası:
"Onlara gözyaşlarını gösterme",
ben de göstermiyorum**

Zera Suleimanova has two dates of birth. One is the actual date, April 5, 1949, in the town of Bolokhovo, Tula region of Russia, where her parents were deported. The family lived in a barrack and on that day there was a heavy snowfall, all the doors and windows were snowed in and Zera's mother could not be taken to the maternity hospital. Only three days later, when neighbours helped dig up the house, the father came to the commandant's office and told them that his daughter had been born – the date of birth was recorded as April 8.

Zera Suleimanova is a frail woman of age with a quiet voice and an eventful life. Her father worked in a mine and for 12 years went to military enlistment offices to find out where his parents had been sent from Crimea. In 1956 the whole family moved to the city of Kokand in Uzbekistan, where the rest of the relatives were found. Four of Zera's children were born there, including two sons who are political prisoners – the eldest Eskender and the youngest Ruslan.

They could not settle down in the new place – they had to leave because of persecution on ethnic grounds. “You could say that Ruslan accelerated our move to Crimea. He was beaten by other children, reproached, told to return to his homeland. He cried all the time and asked to leave. He was an average student at school, but he promised that after the move he would have only “excellent” grades. And he kept his word”, says Zera.

Her sons never gave her any cause to worry. Eskender had graduated from a technical college as a master of refrigeration plants even before the move. Ruslan studied physics at the Crimean University. After their return to the peninsula, both of them helped their parents with the household chores, milking cows and mowing hay. Zera constantly notes their diligence and honesty.

Twice her heart gripped by fear for her children. The first time was on March 27, 2019. The family woke up due to loud sounds – law enforcers were breaking down the door of Osman Arifmemetov's house across the street. Eskender and his parents went outside to see what was going on – they were forced to sit down and held at gunpoint with assault rifles. When the enforcer learnt Eskender's surname, he said that they had also come to see Ruslan. At that moment Zera felt ill and an ambulance was called. One of the law enforcers was repeatedly pushing the nurse while she was giving injections.

The police turned both houses upside down. They took out all their belongings and papers and walked on the beds in their boots. When Zera came to her senses, she asked the investigator: “Please tell me when you take my son away so that I can say goodbye to him”. He promised, but never kept his word. His mother never saw Ruslan after his arrest.

The elder Eskender, who was looking after his parents after Ruslan's arrest, was taken away just as quickly. He was detained four months later – on June 10, 2019. That day, Eskender had time to sit in front of his mother, hug her and say, “Don't show them tears. Please don't cry”. Since then, his mother has not shed a single tear in front of the law enforcers.

Zera was the first in Crimea who came out with a solitary picket against the fabrication of criminal cases. She decided to protest the detention of her son Ruslan. On the placard she wrote: “My son is not a terrorist!”. She recalls how the policeman just drove past slowly, looking at her in surprise.

Ruslan and Eskender Suleimanov were sentenced to 14 and 15 years imprisonment in a strict regime colony. The first was convicted under the article on organising a terrorist community, the second for participation in such a community. Both are being held in prison No. 1 in Verkhneuralsk, Chelyabinsk region in Russia, 2,500 kilometres far away from home. Ruslan was recently placed on preventive supervision for “adherence to extremist ideology, propensity to escape and assault”.

This year Eskender turned 51 and his brother 41. They have been in detention for more than five years. Despite the fact that Zera Suleimanova is over 70, she is still interested in politics,

receives guests and spends time with her grandchildren. They gather at her house every Friday.

Although it helps her to distract herself from her longing for her sons, there is nothing more satisfying than hearing their voices: “When Ruslan called and I found out that he and Eskender were in the same cell, it gave me strength. I was so happy to know that they were communicating with each other, helping each other. I learnt that they got a job – that also gave me strength. My sons have one big pain – longing for their homeland, home and families. But I know that they will not serve the whole term. Justice will prevail and they will soon return home”.

Zera Suleymanova'nın iki doğum tarihi var. Biri gerçek tarih, 5 Nisan 1949, Rusya'nın Tula vilâyetindeki Bolohovo'da, ailesinin sürgün edildiği yerde. Aile bir barakada yaşıyordu ve o gün yoğun bir kar yağışı vardı, tüm kapılar ve pencereler karla kaplıydı ve Zera'nın annesi doğumhaneye götürülemedi. Sadece üç gün sonra, komşular evin temelini kazılmasına yardım ederken, baba komutanlığa gelerek kızının doğduğunu söyledi, bu da 8 Nisan olarak kaydedilen ikinci doğum tarihi.

Zera Suleymanova, sessiz ve olaylarla dolu bir hayatı olan zayıf bir kadın. Babası bir madende çalışmış ve 12 yıl boyunca ailesinin Kırım'dan nereye sürgün edildiğini öğrenmek için askerlik şubelerini dolaşmış. 1956'da tüm aile Özbekistan'daki Hokand şehrine taşınıp akrabalarının geri kalanını burada buldu. Zera'nın iki oğlu, büyük Eskender ve küçük Ruslan da dahil olmak üzere dört çocuğu orada dünyaya geldi.

Yeni yere bir türlü yerleşemediler, etnik nedenlerle gördükleri zulüm yüzünden ayrılmak zorunda kaldılar. «Ruslan'ın Kırım'a taşınmamızı hızlandırdığını söyleyebilirim. Diğer çocuklar onu dövüyor, azarlıyor ve memleketine dönmelerini söylüyorlardı. Sürekli ağlıyor ve oradan ayrılmak istiyordu. Okulda sıradan bir öğrenciydi, ama taşındıktan sonra sadece "mükemmel" notlar alacağına söz vermişti. Sözü de tutmuştu» diyor Zera.

Oğulları ona hiçbir zaman endişelenmesi için bir neden vermemiş. Eskender daha taşınmadan önce bir teknik meslek okulundan soğutma tesisleri ustası olarak mezun olmuştu. Ruslan ise Kırım Üniversitesi'nde fizik eğitimi almıştı. Yarımada döndükten sonra her ikisi de ev işlerinde, inek sağma ve ot biçme gibi işlerde ebeveynlerine

yardım etmişti. Zera onların çalışkanlığı ve dürüstlüğünden sürekli bahseder.

Çocukları için iki kez korkudan kalbi sıkışmıştı. İlki 27 Mart 2019 günü oldu. Aile gürültüyle uyandı: kolluk kuvvetleri Osman Arifmemetov'un sokağın karşısındaki evinin kapısını kırıyordu. Eskender ve ailesi neler olup bittiğini görmek için dışarı çıktılar, çömeltildiler ve silah zoruyla tutuldular. İnfaz memuru Eskender'in soyadını öğrendiğinde, onların Ruslan'ı da almaya geldiklerini söyledi. O anda Zera fenalaştı ve ambulans çağırdılar. Kolluk kuvvetlerinden biri, iğne yapan hemşireyi sürekli itip kakıyordu.

Polis iki evi de alt üst etti. Tüm eşyalarını ve evraklarını çıkardılar ve çizmeleriyle bütün odalarda dolaştılar. Zera kendine geldiğinde bir görevliye «Lütfen oğlumu ne zaman alacağınızı söyleyin ki onunla vedalaşabileyim» diye rica etti. Adam söz verdi, ama sözünü hiç tutmadı. Annesi oğlu tutuklandıktan sonra onu hiç göremedi.

Ruslan'ın tutuklanmasından sonra ailesine bakan büyük oğlu Eskender de aynı şekilde götürüldü. Dört ay sonra, 10 Haziran 2019'da gözaltına alındı. O gün, Eskender annesine sarılmayı başardı ve «Onlara sakın gözyaşlarını gösterme. Lütfen ağlama» dedi. O zamandan beri annesi kolluk kuvvetlerinin önünde tek bir damla gözyaşı dökmedi.

Zera, Kırım'da ceza davalarının uydurulmasına karşı tek başına protesto eylemi yapan ilk kişi oldu. Oğlu Ruslan'ın gözaltına alınmasını protesto etmeye karar verdi. Elindeki pankartta şöyle yazıyordu: «Oğlum terörist değil!». Polisin kendisine şaşkınlıkla bakarak nasıl yavaşça geçip gittiğini hatırlıyor.

Ruslan ve Eskender Suleymanov maksimum güvenli bir cezaevinde 14 ve 15 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Ruslan terörist bir topluluğun örgütlenmesiyle, Eskender ise böyle bir topluluğa katılmaktan suçlandılar. Her ikisi de evlerinden 2,500 kilometre uzaklıktaki Çelyabinsk ilindeki Verhneuralsk ilçesinde 1 Nolu hapisanede tutuluyor. Ruslan kısa bir süre önce «aşırılık yanlısı ideolojiye bağlılık, kaçma ve saldırı eğilimi» nedeniyle özel listeye kaydedildi.

Eskender bu yıl 51, kardeşi ise 41 yaşına girecek. Beş yıldan uzun bir süredir hapiste tutuluyorlar. Zera Suleymanova 70'li yaşlarında olmasına rağmen siyasetle ilgilenmekten,

misafir kabul etmekten ve torunlarıyla vakit geçirmekten hiç vazgeçmiyor. Her Cuma evinde toplanıyorlar.

Oğullarına duyduğu özlemden uzaklaşmasına yardımcı olsa da, onların seslerini duymaktan daha memnun edici bir şey yok. «Ruslan'ın arayıp da Eskender'le aynı hücrede olduklarını söylemesi bana büyük güç verdi. Birbirleriyle iletişim kurduklarını, birbirlerine yardım ettiklerini bilmek beni çok mutlu etti. Hapishane içinde bir işe başladıklarını de öğrendim, bu da bana ayrıca kuvvet verdi. Oğullarımın büyük bir acısı var; vatanlarına, evlerine ve ailelerine duydukları hasret. Ama eminim ki tüm cezalarını çekmeyecekler. Adalet yerini bulacak ve yakında evlerine dönecekler» diye anlattı Zera.